

de AAMBINDER

KERKELIJK WEEKBLAD VAN
DE GEREFORMEERDE GEMEENTEN

**GEREFORMEERDE GEMEENTE
ALBLASSERDAM**

04 Pas toch op

10 Met het oog op
de toekomst

08 'We zijn niet rechts,
en niet links'

Een boodschap van de meerdere Salomo

ds. D.W. Tuinier, Kampen

Tegenover de waarheid staat de leugen. Dat is de ontzaglijke werkelijkheid van ons bestaan. Waarom? Omdat we in het paradijs de vader van de leugen hebben geloofd. Daarom is heel de wereld, onze samenleving, ons eigen huis en hart bedorven.

► **Koop de waarheid en verkoop ze niet.**

Spreuken 23:23a

Toch roept God ons op om de waarheid te kopen: de waarheid van Zijn Woord. De Heere Jezus bidt in Zijn Hogepriesterlijke gebed: 'Heilig hen in Uw waarheid; Uw Woord is de waarheid' (Joh. 17:17). Nodig is dat de Heilige Geest ons daarvan getuigenis geeft in het hart. Gods Woord doet dan kracht.

Stel: u zit in de kerk en u luistert naar de preek. Wat gebeurt er? Gods Geest geeft getuigenis dat het waar is wat u hoort of wat u zingt. U valt voor de waarheid. U wordt van dood levend gemaakt, van blind ziende, van doof horend. U buigt voor de waarheid als Gods Woord u veroordeelt, beschuldigt en aanklaagt vanwege uw zonden en schuld tegenover een heilige en rechtvaardige God. Uw ziel wordt hartelijk en innemend ingewonnen voor het lieflijke Evangelie, voor de boodschap dat er in het offer van Jezus Christus genadig vergeving is voor de slechtste van de zondaren.

Het gewaad van Zijn Woord

Wat een eeuwig wonder als de God der waarheid de Weg opent van zalig

Bij de voorpagina:

GEREFORMEERDE GEMEENTE ALBLASSERDAM

Van 2000 tot 2017 wordt de gemeente van Alblasserdam gediend door ds. B. van der Heiden. Als er in december 2019 een ernstige ziekte bij hem wordt vastgesteld, schrijft hij in een brief aan de gemeente: 'De Heere heeft na veel strijd tegen mij op

een lieflijke wijze gezegd dat mijn werk klaar is. De Meester bepaalt hoe lang de knecht mag werken. En het was zoals Hij tegen Mozes zei: spreek mij niet meer over deze zaak. Dat ging met zo veel majesteit gepaard, maar ook op zo'n lieflijke wijze, dat ik moest zwijgen'. Na zijn overlijden, op 1 mei 2020, wordt hij door zijn broer, ds. A.B. van der Heiden, in De Saambinder herdacht: 'Zijn ziekbed is vaak een preekstoel geweest waarop hij goed van de Heere mocht spreken. Vele malen mochten we tijdens onze bezoeken in verwondering met elkaar spreken over de vrije gunst, die eeuwig Hem bewoog. De Heere gaf een zalig uitzicht op de eeuwige erfenis die hem wachtte. Dan zei hij in diepe verwondering: 'Die erfenis dat is de Heere Zelf en dat is Christus'. Dat gaf in zijn ziel een sterk verlangen om naar Huis te gaan'.

worden in Hem, Die de Weg, de Waarheid en het Leven is (zie Joh. 14:6). Hij is de grote inhoud van de waarheid. Calvijn zegt: 'Christus komt tot ons in het gewaad van Zijn Woord'. Nu zegt de dichter van het Spreukenboek: 'Koop de waarheid'. U vraagt wellicht: Wat is de prijs daarvan? Die is: niets. De waarheid wordt uit genade ontvangen. Hoe kan dat? Wel, er is Eén, Die de dure prijs reeds heeft betaald. De Heere Jezus Christus heeft daarvoor Zijn bloed gegeven.

Kijkers zijn er genoeg op de markt van Gods genade. Het komt op kopen aan!

Daarom wordt de waarheid met al Zijn weldaden en zegeningen uit genade aangeboden, op de markt van het Evangelie, op de markt van vrije genade. Dat wordt een groot wonder voor arme zondaren, die niets anders hebben dan alleen schuld, en die geen (euro)cent bezitten om te betalen.

Op de markt van Gods evangelie-genade klinkt: 'Koop de waarheid'. Alles, alles is volbracht. Alles, alles is voldaan, door Hem, het Lam van God, Dat de zonde der wereld wegneemt.

Geestelijk kopen

U vraagt: wat is dit kopen dan? Wat houdt dat in? Het is een geestelijke koop. Het is het ware geloof, dat Gods Geest in uw hart werkt en versterkt. Het is het geloof dat alles

buiten de waarheid kwijtraakt, en dat zucht, vlucht, leunt en steunt op Hem, Die de Waarheid Zelf is. Door het geloof wordt u verbonden aan Hem, Die u kocht met de prijs van Zijn dierbaar bloed. Door de geloofsvereniging bent u dan aan Hem verbonden, ook aan Zijn gezegende inzetten, aan Zijn Woord en aan Zijn volk. De Waarheid stelt u meer en meer schuldig. Zodat u zich meer en meer gaat verootmoedigen, zodat de vergeving van uw zonden en de vernieuwing van uw hart en leven buiten uzelf zoekt in Jezus' volbrachte offer. Dan wordt u gebouwd. Dan wordt u afgebroken van alles wat God niet kan behagen. En dat is alles buiten Jezus Christus. Hij is het enige Fundament van uw zaligheid.

Niet verkopen

'Koop de waarheid en verkoop ze niet'. Eigenlijk staat er: leg de waarheid niet naast u neer. Leef er niet aan voorbij! Kijkers zijn er genoeg op de markt van Gods genade. Het komt op kopen aan! Het is niet genoeg om lid te zijn van de kerk, het is niet genoeg om bij de gemeente horen. God is niet tevreden met een mondbelijdenis. Uw avondmaalsgang maakt u niet zalig. U moet kópen!

De waarheid verkopen doet u als u onbekeerd blijft. Maar dat geldt ook voor u als ambtsdrager, en voor u als opvoeder! Wees eerlijk, en wees Bijbels evenwichtig in uw opvoeding en onderwijs! Spreek met twee woorden: zonde en genade, Adam en Christus, vloek en zegen.

Doe geen water bij de wijn! Als u water bij de wijn doet, verkopen wij de waarheid. Daarom: 'Koop de waarheid en verkoop ze niet!' ♦

Uit:
**DE GENEZING VAN DE
BLINDE BARTIMEÛS**
Theodorus van der Groe
(uitg. Den Hertog, Houten, 2020).

*ZEVEN LEERREDENEN
over LUKAS 18:35-43*

Zesde tekst uit Lukas 18:35-43

'Zeggende: Wat wilt gij dat Ik u doen zal? En hij zeide: Heere, dat ik ziende mag worden.'

Lukas 18:41

Daarom stond Hij nu ook volvaardig tot zijn dienst, om hem metterdaad alle zodanige hulp en troost te bewijzen die hij maar van Hem begeerde. Waarlijk, men zoekt in zijn nood dikwijls medelijden en ontferming bij de mensen, zonder die te vinden, maar bij Christus vindt een arm verlegen zondaar die hulp altijd nog veel meer dan hij ooit zou kunnen verwachten. Niemand heeft meer medelijden met ellendige en bedroefde mensen, dan de Heere Jezus. Dat heeft Hij in alle gelegenheden hier op de wereld getoond en dat toont Hij nog steeds in al Zijn handelingen omtrent Zijn arme gelovigen, hoezeer Hij medelijden kan hebben met hun zwakheden (Hebr. 4:15).

Ten slotte toont onze Zaligmaker hier ook aan deze ellendige blinde Zijn bijzondere vriendelijkheid en goedertierenheid, waarmee Hij de harten van arme, zondige mensen

*De genezing van
de blinde Bartimeüs*

► zo krachtig weet te lokken en in te nemen dat zij niet kunnen aflaten Hem boven alles te beminnen en hoog te achten. Hoe kon Jezus deze mens toch genadiger en vriendelijker behandelen, dan hem zo onbepoort alle hulp en dienst aan te bieden: Wat wilt gij, enz...? Hoe kon Hij groter goedheid en genegenheid aan hem betonen? Hij heeft alles voor deze arme mens over, Hij wil hem niets weigeren waarmee Hij hem dienst kan doen.

Och, mijn vrienden, zoals de Heere Jezus Zich hier betoont, zo is Zijn wezenlijke aard en natuur. Hij is gisteren en heden Dezelfde, en in der eeuwigheid (Hebr. 13:8). De mensen zijn doorgaans als de weerhanen op de torens, zij veranderen alle dagen: heden zijn ze vriendelijk als de engelen, morgen zijn zij bars en stuurs. Heden zijn zij vol medelijden, morgen zien zij niet naar u om. Heden beloven zij u gouden bergen en zeggen: Waarmee ik u dienen of helpen kan, zeg het maar, en als u de andere dag bij hen komt, dan zijn ze niet thuis. Maar o, zo is de Heere Jezus niet! Bij Hem is niet de allermiste verandering of schaduw van omkering (Jak. 1:17). Zoals Hij Zich jegens deze blinde gedroeg, zo gedraagt Hij Zich heden eveneens jegens alle arme, blinde zondaren, die Hem oprecht gelovig om Zijn genade en hulp aanroepen.

Hij zegt ook nog altijd tot hen: Wat wilt gij..., wat begeert gij van Mij? Ik zal het u geven, Ik zal een iegelijk mildelijk geven en niet verwijten (Jak. 1:5). De mensen maken doorgaans veel te veel rumoer en geraas aan de deur van Christus als zij wat willen hebben, want Hij zet Zijn deur voor ieder open en vraagt: Wat wilt gij...enz.? Wij kunnen alles, zonder onderscheid, van de Heere Jezus verwachten, en dat om niet, uit loutere genade, wat wij maar willen hebben. Hij weigert ons niets, maar alléén als wij het waarlijk nodig hebben en dat wij er ernstig om verlegen zijn. ♦

► wordt vervolgd

Pas toch op

ds. G.J. van Aalst, Nieuw-Beijerland

Drie keer in het tekstverband van Deuteronomium 4 gebruikt Mozes de uitdrukking 'Wacht u...' (vers 9, 15 en 23). Dat wil zeggen: 'Pas toch op'. Het houdt een waarschuwing in tegen een aanwezig dreigend gevaar.

Nu de catechisaties inmiddels overal begonnen zullen zijn, willen we iedere betrokkene (ouder, catechisant en catecheet) hier nog eens aan herinneren. We dragen met elkaar een grote verantwoordelijkheid om 'uw kinderen bekend te maken' (Deut. 4:9) met de daden en woorden van de onveranderlijke Verbonds-Jehova. Het gaat er dus niet om om uw kinderen te bekeren of bij de waarheid te bewaren, want de Heere weet wel dat we dat niet kunnen. Wel is het de blijvende opdracht, bij de bediening van de heilige Doop op ons gelegd en genomen, om te onderwijzen, te doen en te helpen onderwijzen. Een plicht waaraan de Heere ons nadrukkelijk houdt. Want dopen en onderwijzen horen onlosmakelijk bij elkaar, volgens de opdracht van de Zaligmaker in Mattheüs 28:19. Hier dreigen echter ook gevaren!

Kerk van de toekomst

De oude Mozes is bezig om afscheid te nemen van zijn volk. Hij herhaalt in zijn vijfde boek de woorden en de daden van de Heere voor de generatie die op het punt staat om het beloofde land binnen te trekken. Zij zijn immers de kerk van de toekomst! Daarom weegt de verantwoordelijkheid zwaar op zijn hart. Door zijn ongehoorzaamheid mag de oude leidsman het aardse beloofde land

niet binnengaan. Maar door Gods genade in Christus zal hij het hemelse Kanaän binnengebracht worden. Als het om het verleden gaat, is duidelijk gebleken: 'Die de misdaad der vaders bezoek aan de kinderen, aan het derde en vierde lid van degenen die Mij haten'. Maar evenzeer is duidelijk geworden: '... en doe barmhartigheid aan duizenden van degenen die Mij liefhebben en Mijn geboden onderhouden'. Ook nu gaat het om de woorden en de daden van Hem, Die Zich elke zondag(morgen) aan ons en ons nageslacht weer bekend wil maken met deze woorden: 'Ik ben de HEERE uw God, uw Verlosser'. Hij is altijd Dezelfde, in Zijn recht en genade, Die in deze kring afzondert en wil werken. Daar wil Hij spreken van boven het verzoendeksel. In de weg van de dienst der verzoening wil Hij afdalen. Hij wil ook nu nog wonen en werken te midden van een schuldig en dwaas volk. Om deze bediening van het genadeverbond gaat het ook voor het heden en voor de toekomst. Dat beseft Mozes heel goed. Deze ernst wil hij overdragen aan de jonge generatie, die tegenover hem staat en deze afscheidswoorden (aan)hoort.

Drie gevaren

In dit verband klinkt dus steeds: 'Pas toch op'. Welke gevaren dreigen

dan? Ten eerste dat we onze ziel vergeten (Deut. 4:9a, 15a). Ten tweede dat we de woorden en daden van de HEERE vergeten (vers 9m). En ten derde dat we ze niet bekendmaken aan de volgende geslachten, in het meervoud dus (9b). Daarbij gaat het uiteindelijk om de woorden en daden van de HEERE in ons h rt. Het gaat om het hartenwerk van Gods levendmakende Geest, in de verklaring van de Weg, de Waarheid en het Leven. Dat werkt de HEERE door middel van 'bekendmaken'. Want in vers 23 lezen we over het gevaar dat we 'het verbond des HEEREN uws Gods vergeten'. We zijn zo vol van het hier en nu, van de aarde en de wereld, van de zonden en de zorgen. Dan is het gevaar van vergeten zo ontzettend groot. We hebben zo veel aan ons hoofd. Het is wel opmerkelijk wat we dan het eerst vergeten: onze ziel. Dat deel van ons menselijke bestaan

Alleenlijk wacht u, en bewaar uw ziel w l.

dat een eeuwigheidsbestemming heeft. Mozes hoeft niet op te roepen om het lichaam niet te vergeten, want dat doen we echt niet. Maar onze zorg voor onze ziel, hoe staat het daarmee? Wanneer we zelf de zorg voor onze ziel voelen, dan voelen we die ook voor onze jonge generatie. Dan geldt merkbaar voor de ziel: 'Mijn ziele, doorziet gij uw lot? Hoe zult gij rechtvaardig verschijnen voor God?' D t is de zaak waar het Mozes, nee, waar het de HEERE om gaat! Vandaar: 'Alleenlijk wacht u, en bewaar uw ziel w l'. Ga toch voorzichtig met je ziel en je eeuwige belangen om. Dat is dus

het eerste dreigende gevaar. De mogelijkheden om onze arme ziel te vergeten zijn ontelbaar. Om onze ziel te vergeten, hebben we alles mee, te beginnen ons eigen hart, sinds Adam. Maar onze tijd biedt daarvoor ook vele mogelijkheden en middelen. Onze ziel vergeten! Vergelijk de tijd die we aan ons lichaam besteden (het hier en nu), met de tijd die we aan onze ziel (de eeuwigheid) besteden. Zet het eens eerlijk naast elkaar. Vandaar de zorg van Mozes: 'Wacht u, en bewaar uw ziel w l'.

Niet vergeten

Zielszorg in de weerbarstige levenspraktijk van elke dag werkt door in de gezinskring. Op welke manier krijgt dat dan gestalte? Door te gedenken, en door niet te vergeten (vers 9m). Het gaat om 'al de dagen van uw leven' (vers 9m). Uiteindelijk gaat het om eeuwig leven en om het erven van het land der ruste hierboven (Deut. 4:1). Vergeet dan niet wat de HEERE heeft gedaan en gesproken! Vergeet dan niet de woorden van God die ons en onze kinderen zijn toebetrouwd. Vergeet dan niet aan deze woorden biddend tijd en aandacht te geven. Dat is voor u persoonlijk van levensbelang, maar zeker voor de jonge generatie die zielsinnig aan u verbonden is.

Uw kinderen en kleinkinderen (vers 9b) moeten het ook weten: dat ze een ziel hebben, dat ze bekeerd kunnen worden en hoe God dat werkt in het hart. Dit moet   ze bekendmaken. Dat blijft uw eerste opdracht als ouder, die u nooit kunt uitbesteden. Want de kerk en de school hebben slechts een beperkte, afgeleide taak. Zij kunnen nooit goedmaken wat in het gezin ontbreekt. Deze uitbesteding is het derde gevaar, waartegen Mozes waarschuwt.

Laat de woorden van Mozes, de man Gods, tot u doordringen! ♦

► Het is een blijvende opdracht om kinderen te onderwijzen, te doen en te helpen onderwijzen.

Het juiste vakje

Wij zijn van hokjes en vakjes. Die moeten ons helpen. Wat we om ons heen zien gebeuren, proberen we in te delen. Dat doen we ook met de mensen die we ontmoeten en meemaken. Zo willen we ons leven wat overzichtelijker maken. Het is allemaal al ingewikkeld en intensief genoeg.

ds. G.W.S. Mulder, Ridderkerk

Eind deze maand zijn er verkiezingen voor de Tweede Kamer. Daarom wordt aan elke stemgerechtigde Nederlander een lange lijst met namen verstrekt. De bedoeling is dat u de naam van uw keus aankruist. Het juiste rondje moet worden roodgemaakt. Voor het gemak zijn al die namen dus vast van de spreekwoordelijke hokjes en vakjes voorzien.

In de greep van oorlog

Het klopt, de politiek is ingewikkeld en intensief. De wereld bevindt zich in de greep van oorlog. Wat er gebeurt in Israël en Oekraïne is voor ons het

meest aansprekende voorbeeld. Het leed dat met onderdrukking en geweld anderen wordt aangedaan is onbeschrijfelijk. Deze dingen vragen om standpuntbepaling. Dit houdt de gemoederen enorm bezig. Het laat een ernstige en diepe verdeeldheid zien. Ook zien we hoe wereldleiders elkaar afstoten en ook weer bondgenootschappen willen aangaan. De gevolgen van deze ontwikkelingen zijn nauwelijks te overzien. Wat ons daarin het meest bezwaart, is massieve weerstand tegen Israël en toenemend antisemitisme. Dit heeft ernstige betekenis, ook voor

Nederland. Ervaart u de geestelijke strijd? Wie het volk van Gods belofte verdrukt, kan zelf ten diepste niet gezegend zijn.

De nationale politiek voltrekt zich in de schaduw van deze mondiale ontwikkelingen. Hoe belangrijk is het dat er goed perspectief komt voor onze agrariërs. En dat starters en jonge gezinnen vlotte toegang krijgen tot de woningmarkt. Voorziening in energiebehoefte is erg ingewikkeld. Nog los van de vraag of we met de peperdure energietransitie werkelijk in staat zullen zijn klimaatdoelen te halen. We denken te gemakkelijk dat alles maakbaar is. Misschien is dat wel ons grootste probleem. Eigenlijk lopen we dus keihard aan tegen de beperkingen die voortkomen uit onze eigen zelfvoldaanheid.

Goed genormeerd

Oorspronkelijk is de Staten-Generaal ingesteld om toe te zien dat de stadhouder zich niet te buiten zou gaan aan de wettig toegekende belastingen. Deze eenvoudige samenvatting laat gelijk zien hoe ingewikkeld de politiek vandaag de dag is geworden. Wat liggen er veel rekeningen. We hebben degelijk en toekomstbestendig financieel beleid nodig. Want alle rekeningen moeten wel betaald worden.

Zijn de keuzes en beslissingen in overeenstemming met het Woord van God? Dat is de belangrijkste vraag. Bij de eerste tafel van Gods wet moeten we dan denken aan de heiliging van Gods Naam en dag. Bij de tweede tafel van de wet gaat het om de bescherming van het leven en van het huwelijk van man en vrouw. Denk ook aan de positie van man en vrouw als beide geschapen naar Gods beeld. Er zou veel meer te noemen zijn. De nieuwe Tweede Kamer komt voor belangrijke keuzes te staan.

Ernstige ontwikkeling

In al deze ontwikkelingen is er voor ons als gereformeerde gezindte een belangrijk punt van zorg. Dat betreft de ontwikkelingen op het gebied van (informeel) onderwijs. Dan moeten we denken aan de vrijheid om zondagschoolkinderen en leerlingen uit de Bijbel te onderwijzen. Het gaat hier om wat de Heere in Zijn Woord van ons vraagt. Dat we daarin eerlijk en

getrouw mogen zijn. Al jaren wordt wat dit betreft door betrokkenen uit politiek en onderwijs belangrijk werk geleverd. Bedoeling daarvan is om behoudend te werken; zowel ten opzichte van samenleving en overheid als ten opzichte van scholen en achterban. Als gemeenteleden en ambtsdragers hebben we hier doorgaans weinig oog voor. Het is goed om onszelf hierin op te scherpen. Daarbij is het nodig dat we onze gezamenlijkheid hooghouden. En dat we scherp zicht hebben op het front in deze ontwikkeling. Dit knelpunt is ontstaan omdat er enorme druk wordt geoefend vanuit gender- en homo-emancipatie. Ten diepste is het een zeer ernstige bedreiging en aantasting van de geestelijke vrijheid van ons volk.

Stem en gebed

Terug naar de lange namenlijst voor de verkiezingen. Deze is verdeeld in kolommen. Mijn dringende oproep en advies is om een persoon te kiezen uit de kolom van de SGP. Ik doe deze oproep met vrijmoedigheid. Niet alleen omdat er sprake is van een nauwe verbondenheid tussen ons kerkverband en deze partij. Maar bovenal omdat we de overtuiging delen dat de Heere recht heeft om door alle mensen te worden geëerbiedigd. Laten we van deze motivatie geen geheim maken, maar er over spreken in onze gezinnen en met onze bekenden.

Zijn uiteindelijk alle zorgen en ingewikkelde problemen dan toch terug te brengen tot één hokje of vakje op een grote lijst? Inderdaad is het nodig dat we los van hokjes en vakjes kunnen denken en handelen. Maar nu is het wel echt de bedoeling dat we het juiste vakje rood maken. Niet dat daarmee onze verantwoordelijkheid is voldaan. Want de zorgen zijn groot en de problemen complex. Er is veel geestelijke kracht nodig. Dat geldt bijzonder voor onze gezindte; om de goede richting te kiezen en elkaar vast te houden. Lastdragers gevraagd! Daarom besluit ik graag met een hartelijke oproep tot gebed. Voor degenen die kandidaat zijn bij deze verkiezingen. En dat de SGP geen zetel zal verliezen. Bovenal dat de Heere ons Nederlandse volk in Zijn genade moge gedenken. ♦

Een ban in het leger

Ds. C. Sonneveld, Poederloijen

Maar de kinderen Israëls overtraden door overtreding met het verbannene; want Achan (...) nam van het verbannene. Toen ontstak de toorn des HEEREN tegen de kinderen Israels.

Jozua 7:1

De tijd na Pinksteren was een bloeitijd voor de jonge christelijke kerk. Aangrijpend is dan ook de zonde van Ananias en Saffira en hun einde. Niet minder aangrijpend is wat er gebeurt in de bloeitijd van het volk Israël, kort na hun intocht in het beloofde land.

Een verslagen volk

Een klein deel van het leger trekt op naar Ai. Smadelijk worden ze op de vlucht gejaagd, met verlies van 36 levens. 'Toen versmolt het hart des volks en het werd tot water' (vers 5). De Heere is niet meer in hun midden en ze lopen groot gevaar. Hoe kan dat nu? Lag het misschien aan Jozua? Wist hij zich nog wel afhankelijk van de Heere? Het gevaar van overmoed is zo groot; juist als de Heere goed voor Zijn kinderen is geweest. 'Wie meent te staan, zie toe dat hij niet valle!'

De diepste oorzaak lag bij Achan, maar let op: in Achan overtrad héél het volk (vers 1). Zo gaat het in de Bijbel. In Korinthe waren 'vele zwakken en zieken, en velen sliepen' (1 Kor. 11:30). Door het gedrag van enkelingen was 'Gods verbond ontheiligd en Zijn toorn over de ganse gemeente ontstoken' (Heidelbergse Catechismus, Zondag 30). Zou dat ook bij ons zo kunnen zijn? Zou er een ban in het leger zijn? 'Ben ik het, Heere?'

Een biddende Jozua

Jozua is op de knieën gegaan, in grote verslagenheid. Hij is plat op de grond gevallen voor de ark des HEEREN en is daar blijven liggen

tot de avond toe. De oudsten van het volk hebben zich bij hem gevoegd en hetzelfde gedaan, in diepe verootmoediging.

Aanvankelijk zoekt Jozua de oorzaak bij God. Hij spreekt alsof de Heere hen in een val heeft gelokt. En nu? Nu zal de naam van Israël worden uitgeroeid! Dat is verdiend, maar 'wat zult Gij dan met Uw grote Naam doen?' (vers 9). Het gaat branden bij Jozua. De heidenen zullen die heilige Naam lasteren. Dát zou het allerergste zijn! Ook voor u? Och, wie de Heere zo mag aangrijpen, kan niet meer loslaten. Die mag een pleitgrond vinden in God Zelf.

Een gestrafte Achan

Jozua moet opstaan. Er heeft diefstal plaatsgevonden en de ban moet worden weggenomen. Alle stammen moeten aantreden en het lot wordt geworpen. Ten slotte wordt Achan geraakt. Hij heeft God beroofd! Het wordt zijn ondergang en ook van zijn gezin. Laten we de hand maar in eigen boezem steken. Wij hebben hetzelfde gedaan. We hebben God beroofd van Zijn eer. En we doen dat nóg zo vaak, zelfs na ontvangen genade.

De afloop is ontzettend. Achan en de zijnen worden gestenigd. Het dal waar dit plaatsvindt wordt naar hem vernoemd. Maar gelukkig, nu is de ban weggenomen. Het dal van Achor wordt tot een deur der hoop (Hos. 2:14). Waarom? Omdat Christus daar is afgedaald en de staf heeft gedragen. Laat dat tot bemoediging zijn voor allen die hun schuld belijden en roepen: 'Geef mij Jezus, of ik sterf!' ♦

‘We zijn niet rechts, en niet links’

W.B. Kranendonk, Amersfoort

‘Ja, we zijn maar een kleine partij. En soms ga je ontmoedigd naar huis’, zegt SGP-kamerlid André Flach. ‘Maar het geeft ontspanning als je de dag niet beoordeelt op hetgeen je maait, maar op datgene wat je hebt gezaaid’.

Echt diep geraakt is de 49-jarige parlementariër uit Hendrik-Ido-Ambacht als er in de Kamer welbewust en overduidelijk directe aanvallen worden gedaan op Gods geboden. De thema's waarbij dat vooral gebeurt, zijn bekend: de beschermwaardigheid van het leven, de waarde van huwelijk en gezin, de zondagsrust. ‘Dat zijn de terreinen waarop er een hevige geestelijke strijd gaande is’, zegt Flach. ‘Dan blijkt vooral hoezeer de moderne mens wordt beheerst door de gedachte: ‘Geen God en geen meester’. Dat adagium is het richtsnoer voor veel politici. Bij debatten over deze thema's voel je dat er meer op het spel staat dan alleen een politieke kwestie. De vijandschap jegens God en Zijn Woord is dan merkbaar. Op zulke momenten helpen rationele argumenten niet meer. Er is dan bij veel collega's sprake van een dogmatische verbeterheid. En in die

debatten heb je als christenpoliticus weinig medestanders’.

Diepste innerlijk

Na een fel, inhoudelijk debat zoekt Flach altijd het persoonlijk gesprek met zijn opponenten. ‘Dan probeer je duidelijk te maken hoezeer een thema je diepste innerlijk raakt’. Het is zijn ervaring dat de toon van een felle tegenstander in de vergaderzaal vaak in de wandelgangen veel milder en meer begripvol wordt. ‘Vergeet niet dat in de vergaderzaal de camera's aan staan. Dan is een Kamerlid vaak geneigd er vol tegenaan te gaan. Als de camera uit is, dan is die drang er veel minder’.

Behalve het kweken van begrip door deze gesprekken en het wegnemen van karikaturen, vindt Flach het ook een christenplicht om vriendelijk te zijn jegens andersdenkenden. ‘Wie de Bijbel ernstig neemt, is vriendelijk

tegen elk ander mens’. Daarbij merkt hij op dat de persoonlijke verhoudingen in de Kamer in het algemeen goed zijn.

Verwording

Flach draagt met overtuiging de staatkundig gereformeerde beginselen uit. ‘Politiek genormeerd door de Bijbel is voor mij het enig gangbare pad. Ik kom zelf uit een apolitek gezin. Geen enkel familielid was en is actief op gebied van politiek. Maar bij ons thuis was het tegelijk vanzelfsprekend dat je SGP stemde. Ik kan me ook niet voorstellen dat ik politiek actief zou zijn geworden als ik kwam uit een VVD-gezin of een PvdA-familie. Ik voel me gedrongen politiek actief te zijn omdat onze samenleving Gods geboden steeds meer loslaat. De verwording is schrikbarend’.

Als SGP'er wil je politiek bedrijven die genormeerd is door de Bijbel.

Middenstandsgesin

Flach groeit op in een middenstandsgesin dat behoort tot de Gereformeerde Gemeenten, het kerkverband waar hijzelf ook lid van is. Na een opleiding gaat hij werken in de drogisterij, net zoals zijn vader en grootvader. Kort na de eeuwwisseling raakt hij politiek betrokken. Op 30-jarige leeftijd wordt hij in Hendrik-Ido-Ambacht raadslid voor de SGP. Enkele jaren later treedt hij aan als wethouder in die gemeente. Dat ambt bekleedt hij dertien jaar, totdat het hoofdbestuur van de SGP hem vraagt kandidaat te staan voor de Tweede

Kamer. Op 6 december 2023 wordt hij beëdigd als Kamerlid.

Dat het Kamerwerk veel van hem en zijn gezin vraagt, staat buiten kijf. 'Maar ik weet me voluit gesteund door mijn vrouw, onze vier kinderen en door de achterban die heel betrokken is. Velen bidden voor ons om wijsheid'. Dankbaar is hij elke week een rustdag te hebben. 'Dan mogen we naar de kerk om daar het Woord van God te horen. Dat is wezenlijk voor iedereen, maar zeker ook voor een politicus'.

Flach is inmiddels bijna twee jaar in de Kamer. En al zegt hij nog altijd veel te moeten leren, toch blijkt hij daar een plaats te hebben gekregen. Vorig jaar zomer schreef het seculiere magazine HP/De Tijd dat hij behoort tot de drie meest hardwerkende Kamerleden. Flach blijft er bescheiden onder. 'Ik doe mijn plicht en mijn best. Het is mooi werk, het is intensief werk en soms ook moeilijk werk. Moeilijk is het niet alleen vanwege de tegenstand die je als christenpoliticus soms ervaart'. Moeilijk is het volgens hem ook omdat je geregeld voor dilemma's komt te staan. 'Als SGP'er wil je politiek bedrijven die genormeerd is door de Bijbel. Dat is niet moeilijk als het gaat om onderwerpen als abortus

of zondagsrust. Dan is het glashelder wat je moet zeggen. Lastiger wordt het bijvoorbeeld bij een thema zoals asiel en migratie. Daar moet je meer zoeken en afwegen wat de juiste weg is. De Bijbel is geen politiek handboek. Je moet de Bijbel op zo'n moment niet laten buikspreken. Maar er zijn wel aanknopingspunten. Je kunt aan de hand van de gelijkennis van de barmhartige Samaritaan inderdaad zeggen dat zorg voor vluchtelingen, voor mensen in nood, een Bijbelse opdracht is. Tegelijk is opvallend dat de Samaritaan deze man niet in zijn eigen huis nam. Hij liet hem elders achter, wel verzorgd, maar toch'.

Twee woorden

Mede vanwege haar standpunt ten aanzien van het asielvraagstuk wordt de SGP nogal eens een rechtse partij genoemd. Flach weet zich daarmee niet volledig getypeerd. 'We zijn eerst en vooral een christelijke partij. Dat is niet echt rechts en evenmin links. Op gebied van asiel zitten we meer op de lijn van VVD en PVV. Maar als het gaat om armoedebestrijding zitten we veel dichterbij de PvdA. We willen als duidelijk christelijke partij met twee woorden spreken'.

Verwant voelt hij zich aan de Christen-Unie. 'Al zijn er duidelijke verschillen bijvoorbeeld ten aanzien van Israël of de asielkwestie en al verschuiven bij de CU-achterban opvattingen over de zondagsrust, toch ben ik dankbaar dat ze er zijn. Bij veel vraagstukken staan we zij aan zij'.

Die verbondenheid voelt Flach minder met het CDA - ook niet met de huidige CDA-leider Henri Bontenbal, 'al hebben we allebei op de Guido de Brès gezeten en is hij net zoals ik opgegroeid in de Gereformeerde Gemeenten'. Volgens Flach laat het CDA zich hooguit inspireren door de Bijbel, maar ze laat zich daardoor niet normeren'.

De SGP'er erkent dat zijn fractie 'maar' drie leden telt. Wat kun je dan uitrichten? 'Het gaat niet allereerst om het incasseren van politieke resultaten. Dat is natuurlijk niet onbelangrijk. Maar het gaat er vooral om wat je zegt en wat je doet. Wij zien niet altijd wat het uitwerkt. De Bijbel zegt dat, wanneer je je brood uitwerpt op het water, je het pas na vele dagen zult vinden'.

Moeder

Daarnaast wijst het kamerlid uit Ambacht erop dat je als SGP soms toch net het verschil kunt maken. Een heel recent voorbeeld is dat een motie van SGP-fractie leider Stoffer en anderen is aanvaard, waardoor de regering is gemaand binnen de EU zich actief te verzetten tegen het streven om abortus als mensenrecht te verankeren. 'Een motie van D66, bedoeld om dat EU-streven te bevorderen, is kort daarvoor juist verworpen'.

Nauwkeurige bestudering van een verzamelwet door Flach leidde er vorig jaar toe dat kon worden voorkomen dat het begrip 'moeder' uit de Nederlandse wetgeving zou worden verwijderd. 'Het zijn resultaten die tot dankbaarheid stemmen'. ♦

Met het oog op de toekomst

Namens het moderamen, ds. H.A. van Zetten

Er komt heel wat kijken bij zo'n Generale Synode. De mensen van het Kerkelijk Bureau in Woerden zijn er al maandenlang druk mee geweest. De vergadering toont zich dankbaar voor het vele werk; er zijn rapporten verzameld en geredigeerd, zodat het rapportenboek van honderden pagina's tijdig verscheen. De roepende kerk (Werkendam) is ondersteund in organisatorische zin en in goede samenwerking is de agenda opgesteld.

KGJO

Een van de rapporten is aangeleverd door het deputaatschap Kerk, Gezin, Jeugd en Onderwijs (KGJO). Dat werk heeft dus betrekking op onze doopleiden: de toekomst van de kerk! Geen wonder dat hier zo uitvoerig bij wordt stilgestaan.

Onder dit deputaatschap functioneren allerlei werkgroepen en commissies. Voorzitter ds. J. van Laar geeft een overzicht. Onze jongeren hebben in deze verwarrende tijd onze liefde en aandacht nodig: in het gezin, in de gemeente en in het onderwijs. Opmerkingen die hij maakt, hebben onder andere betrekking op het grote belang van het onderwijs: het lerarentekort, de noodzaak van goed contact met de scholen.

In het jeugdwerk wordt de trend steeds zichtbaarder dat een aantal jongeren zich liever niet wil binden. Kerkelijk gebonden jeugdwerk wordt beconcurrereerd door interkerkelijke

initiatieven. De vrouwenbond is actief om de nieuwe generatie vrouwen te helpen betrekken bij de verenigingen en verleent op aanvraag graag steun aan de plaatselijke gemeenten om het 'binden en boeien' te stimuleren.

Jeugdbond (JBGG)

De directeur van de JBGG, E. Barten, is aangeschoven om toelichting te geven op het veelomvattende rapport. De Jeugdbond wil alle gemeenten in ons kerkverband dienen en helpen bij de vormgeving van het jeugdwerk. Spreek eventuele kritiek rechtstreeks naar de betrokkenen uit, dan kan er iets mee gedaan worden. Voor het blad Daniël wordt diverse malen waardering uitgesproken. Alle predikanten wordt om een bijdrage voor het blad gevraagd.

De Jeugdbond wil jongeren verbinden aan elkaar, aan de gemeente(n) en aan het Woord. De begroting staat onder grote druk. Met het oog op

onze jongeren willen we liever versterkte fondswerving dan inkrimping van het personeelsbestand van de Jeugdbond.

Het beeld van het jeugdwerk is per gemeente verschillend. 'Elke ziel telt!' De vergadering wordt deelgenoot gemaakt van het gemak waarmee jongeren soms 'schakelen'. De binding aan de Statenvertaling wordt losser. Jongeren zoeken het meer dan eens bij een andere vertaling. Het persoonlijk Bijbellesen staat bij sommigen sowieso onder druk. Dit alles moet ons ter harte gaan. Vooral benadrukt Barten dat we onze jongeren moeten 'zien'. De Jeugdbond is blij met de commissie Schriftgezag. Kerkenraden wordt opgeroepen om jonge ouders te helpen, die hun kinderen moeten wegwijzen in een tijd van social media, evangelische invloeden en een postmoderne gevoelscultuur. Het 'Alzo spreekt de Heere' en de huisgodsdienst staan onder druk.

Kerk en school

Er zijn zorgen over de ontwikkeling van de identiteit van scholen. Laten we onze hartelijke betrokkenheid tonen. Spreek open met degenen die het betreft. Er zijn voorbeelden van plaatselijke samenwerking tussen kerken en scholen, ook inhoudelijk: predikanten die leraren ondersteunen bij bijvoorbeeld het maken van een toepassing bij de Bijbelvertelling. Laten we zulke samenwerking zoeken en uitbouwen.

Bovenal wordt de noodzaak van het innige en vurige gebed onderstreept. Het beslag van Gods Woord wijkt. Bid toch om Gods Geest; Hij werkt van 'kind tot kind'. Intussen staat de vrijheid van onderwijs sinds ruim 100 jaar meer onder druk dan ooit. Stimuleer jongeren om te kiezen voor het leraarschap.

Carterton

Ds. A.T. Vergunst licht een document van de kerkenraad van Carterton (Nieuw-Zeeland) toe. Het gaat over de toekomstige band met de Nederlandse gemeenten. De ingestelde 'commissie correspondentieband' gaat zich buigen over dergelijke onderwerpen en hoopt tijdens de februarizitting van de synode te rapporteren. ♦

► wordt vervolgd

1. Persoonlijk beleefd
2. Bijbels belicht
3. **Pastoraal begeleid**
4. Perspectief geboden

Pastoraal begeleid

J.J. de Graaf, 's-Gravendeel

De wijze spreekt een woord ter rechter tijd. Dat geldt in allerlei ontmoetingen, ook wanneer meegeleefd wordt met echtparen van wie het huwelijk tot op heden zonder kinderen bleef. Luisteren is niet minder belangrijk, samen de Heere aanroepen is echter het krachtigste wapen.

Het valt niet altijd mee om een ander te steunen in verdriet en onbegrepen wegen. En toch, Mozes' opdracht moge tot aansporing zijn: 'En nu ga henen, en Ik zal met uw mond zijn, en zal u leren, wat gij spreken zult'. Daarbij schreef Paulus niet zonder oorzaak aan de Kolossenzen: 'Uw woord zij te allen tijde in aangenaamheid, met zout besprengd, opdat gij moogt weten, hoe gij een iegelijk moet antwoorden'.

Steunen

Oprechte betrokkenheid is van wezenlijk belang. Onze familieleden, vrienden, gemeenteleden (volwaardige pastorale eenheden!) vóelen het als de belangstelling voor hun levensloop oprecht en begripvol is. Erkennen we de impact die het kinderloos-zijn op onze gesprekspartners heeft? Luisteren we zonder oordeel of goedkoop advies? Stellen we open vragen, niet suggestief? Kortom, een sfeer van vertrouwen is noodzakelijk om te kunnen spreken over intieme zaken. Luisteren kan dan veel belangrijker zijn dan spreken. Om over opdringen maar te zwijgen: voelen we aan of er echt ruimte is tot gesprek, voelt men zich vertrouwd bij ons? Kan men erop vertrouwen dat we integer omgaan met dat wat met ons gedeeld wordt? Wat kan het een mooie vraag zijn: 'Mag ik jullie steunen in jullie ver-

driet?' Ook als men daarna zelf weer thuiskomt in een gezin met meerdere kinderen...

Kennen

De vraag dringt zich op: is er ook altijd pastorale aandacht? En voelt ieder zich hier comfortabel bij? Enkele gedachten hierover: Ken de schapen van de kudde! Hoewel kinderloze echtparen zich soms een buitenstaander in de gemeente kunnen voelen, is het van wezenlijk belang dat zij gekend worden. Het is een investering om op de hoogte te zijn van hun situatie en het vraagt moed om bij hen langs te gaan. Wees bewogen, zoek samen woorden voor het verdriet. Wees hen nabij, zonder grote verwachtingen. Gewoon luisteren, soms vragen. En niet elke vraag heeft een antwoord nodig. Stel zeker geen intieme vragen! En vul niet in wat de Heere kan en zal doen.

Wijzen

'Hanna, wat weent gij? Ben ik u niet beter dan tien zonen?' Hanna liet zich met de woorden van haar man niet troosten; wees daarom niet te snel met woorden van mensen, maar wijs op de Heere, Die van den huize Jakobs om alles gebeden wil zijn. Er mag gewezen worden op Gods almacht én vrijmacht, om samen daarvoor te buigen. Er mag gewezen worden op de wonderdaden des

► Een sfeer van vertrouwen is noodzakelijk om te kunnen spreken over intieme zaken.

Heeren, maar vergeet daarbij niet ook te vragen om kracht naar kruis en volgzzaamheid.

Dat geldt ook voor het ambtelijk gebed in de eredienst. Dat de gemeenteleden zijn opgekomen met hun kinderen, kan als pijnlijk worden ervaren. Evengoed als voor kinderloze gezinnen geen aandacht is tijdens een doopdienst of bij de geboorte van een kind in de gemeente. Hen in één zin tegelijk opdragen met de rouwdragenden, ernstig zieken en hen die anders geaard zijn voelt als wezensvreemd aan. Dit vraagt doordenking! En dat geldt evenzeer voor een té snel zoeken naar een taak in de gemeente, als compensatie. Of een ondoordacht antwoord op medisch-ethische vragen.

Weten

Ambtsdragers zijn ook mensen, laten we ons dat blijvend realiseren. Groot als zij mogen weten: 'Vrees niet, want Ik ben met u; zijt niet verbaasd, want Ik ben uw God. Ik sterk u, ook help Ik u, ook ondersteun Ik u met de rechterhand Mijn gerechtigheid' (Jes. 41:10). Dat is een boodschap die vervolgens, pastoraal bewogen, aan het hart gelegd mag worden. Wijzend op Hem, Die het mocht betonen een verrassend God te zijn en een wakend, een vertroostend oog te hebben. 'Die ons vertroost in al onze verdrukking, opdat wij zouden kunnen vertroosten degenen, die in allerlei verdrukking zijn, door de vertroosting, met welke wij zelve van God vertroost worden' (2 Kor. 1:4). ♦

► wordt vervolgd

De man van de Bijbel

W. Fieret, Leerdam

De ongeveer 25-jarige Calvijn vindt in het zuiden van Frankrijk rust. Weg uit het drukke Parijs, waar gevaren dreigen voor mensen die een hervorming van de leer en de kerk voorstaan. In de stad Angoulême maakt Calvijn gebruik van een grote bibliotheek.

Daar begint hij met zijn werk waardoor hij het meest bekend geworden is: de "Institutie of onderwijzing in de Christelijke godsdienst". Uit de titel is al op te maken dat de nadruk van dat boek op onderwijs ligt. Hij benoemt dat in zijn inleiding: 'Mijn bedoeling met dit werk is (...) geweest om kandidaten in de heilige theologie zo voor te bereiden en te instrueren voor de lezing van Gods Woord dat zij een gemakkelijke toegang daarin verkrijgen'.

Calvijn vervolgt deze woorden met de mededeling dat dit boek vooral gericht is op leerstellige onderwerpen. Dat heeft als groot voordeel dat hij bij de nog uit te geven commentaren over de Bijbelboeken niet steeds aandacht moet besteden aan de 'algemene leerstukken'.¹

In 1536 wordt de eerste editie van de Institutie gepubliceerd. Calvijn blijft er aan werken. Er verschijnen vijf edities, die steeds uitgebreider worden.

De laatste dateert van 1559. Dat is de versie zoals wij die ook kennen.

Komt dat voortdurend bezig zijn met de Institutie voort uit onzekerheid of nauwgezetheid? Dat is niet het geval. Calvijn is blijven studeren. Zijn exegetische vaardigheden en zijn ervaring als prediker groeien. De resultaten van die nieuwe kennis verwerkt hij in de nieuwe edities van de Institutie. Ondanks de groei blijft de doelstelling gelijk, namelijk het beter doen verstaan van de Heilige Schrift. Daarom moet de Institutie gelezen worden in het licht van de Bijbelcommentaren en andersom. De uitspraak 'Calvijn, de man van de Bijbel', sluit daar helemaal bij aan.

Klaar en kort

De nadruk die Calvijn legt op het verstaan van de Bijbel, blijkt wel uit zijn commentaren. Hoewel de Institutie een omvangrijk werk genoemd kan worden, dat in de vertaling van dr.

C.A. de Niet in twee kloeke banden uitgegeven is, vallen die in het niet bij de 39(!) boeken waarin de commentaren op bijna alle Bijbelboeken zijn opgenomen. De brief van Paulus aan de Romeinen is zijn eerste commentaar. Dat is een samenvatting van colleges aan studenten in de jaren 1536 tot 1538. Zelf noemt hij dat commentaar in de inleiding bescheiden 'een proeve'.

In die inleiding schrijft Calvijn ook dat hij in gesprek met professor Simon Grynaeus tot de slotsom is gekomen dat 'klaar en kort' de voornaamste deugd van de uitlegger is. Die twee aspecten kenmerken inderdaad zijn exegetische werk.

Veel van zijn commentaren zijn ook bewerkingen van preken. Zo lezen we bijvoorbeeld in het commentaar op het boek Job: 'Gisteren hebben we gezien hoe de Heilige Geest loffelijk van Job getuigde.' Dat is de eerste zin van de tweede preek over Job 1.²

Overheden

Een groot deel van zijn commentaren op de Bijbelboeken draagt hij op aan overheidspersonen. Zijn doel is om via hun invloed de leer van de Bijbel te bevorderen. Hij spoort bijvoorbeeld in het commentaar op Jesaja koning Edward VI van Engeland aan om Gods opdracht uit te voeren: 'Het is van belang om u, hooggeboren koning, uit het oogpunt van het u opgedragen ambt krachtig op te wekken. (...) Daarom behoort u met des te groter vertrouwen en des te vuriger ijver verder te gaan.'³

Soms is hij teleurgesteld in de daden van de personen aan wie hij een commentaar opdraagt. In Handelingen richt hij zich tot Christiaan III van Denemarken. Op aandringen van lutherse predikanten houdt deze vorst echter geloofsvluchtelingen uit Engeland buiten het land. De uitgave van 1560 draagt hij daarom op aan Radzivilius, een paltsgraaf die de beginselen van de Reformatie onder de Poolse adel bevordert.

In het laatste artikel besteden we aandacht aan onder meer zijn vele brieven. ♦

► In de stad Angoulême begint Calvijn aan zijn Institutie.

1. Institutie I, 34
2. Commentaar Job I, 29
3. Commentaar Jesaja, 15

Geroepen tot de dienst

Bijbels-theologische bezinning op de plaats van vrouwen in de kerk

Douwe Steensma

uitg. KokBoekencentrum; 270 blz., € 29,99.

Er verschijnen soms boeken waarover je je verbaast. Zo'n gevoel van verbazing had ik tijdens het lezen van "Geroepen tot de dienst". Het boek gaat over vrouwen in de kerk, een onderwerp waarover in verschillende kerken veel discussie is (geweest). In de Christelijke Gereformeerde Kerken werkt het als een splijtzwam, doordat gemeente na gemeente ongehoorzaam werd aan de Generale Synode, die op grond van de Bijbel geen ruimte gaf voor vrouwelijke ambtsdragers.

Het boek is geschreven door dr. D.J. Steensma, inmiddels emeritus predikant binnen de Christelijke Gereformeerde Kerken en docent ethiek aan de Theologische Universiteit Apeldoorn. Het is een predikant die grondig studeert en die ook de gave heeft om het resultaat van zijn studie op een toegankelijke wijze te presenteren. Discussies over vrouw en ambt zijn voor Steensma in feite overbodig, zo overtuigd is hij dat alle ambten toekomen aan vrouwen. Zij die geen ruimte zien voor vrouwelijke ambtsdragers hebben daar net zo goed diepgravend studie naar gedaan. Hun argumenten komen in Steensma's boek slechts mondjesmaat aan de orde. Het boek is bijna van A tot Z een lofzang op het mooie als vrouwen in de ambten mogen dienen. Dat begint al in het woord vooraf. Binnen enkele zinnen liggen de kaarten open op tafel. Het grootste deel van de huidige christenheid staat vrouwen in de ambten niet toe, constateert Steensma. Echter dit is een 'traditie' die niet overeenkomt met de norm van het koninkrijk van God. Christus wil namelijk ook vrouwen gebruiken in de ambtelijke dienst. Als Gods Geest deze vrouwen gaven geeft, wie zijn wij om hen te weerhouden van het gebruik hiervan?

Niet alleen deze toon, maar ook de inhoud van het hele boek verbaasde me. Al over Genesis 1 en 2 lezen we dat man en vrouw geheel gelijk zijn, ook al spreekt het Nieuwe Testament over het hoofd-zijn van de man in relatie tot het eerst geschapen

zijn. Wij belijden dat God met Adam het werkverbond oprichtte en dat hij daarom door God wordt aangesproken, ook al zondigde zijn vrouw als eerste. Steensma erkent dat, maar ziet desondanks ongelijkheid pas ontstaan bij de zondeval. Deze vrucht van de zonde wordt volgens hem door Christus hersteld tot de volstreekte gelijkheid uit het paradijs.

Ook verbaasde ik me over zoveel buiten-bijbelse gegevens die worden ingezet om de Bijbel uit te leggen. Rabbinse exegeze, Romeinse cultuur, cultuurbepaalde exegeze, van alles komt langs. Als Paulus geen ruimte laat voor vrouwen in leidinggevende posities hield hij volgens het boek rekening met geldende gewoonten in de Grieks-Romeinse wereld. Zo komt het zelfgetuigenis van de Heilige Schrift onder druk te staan.

Je krijgt haast de indruk dat Paulus liever vrouwelijke ambtsdragers zag, maar dat hij redenen zag om dat standpunt (nog) niet uit te dragen, hopen op betere tijden. We lezen zelfs de tamelijk onthutsende uitspraak dat Paulus' tijdgebonden exegeze niet overeenkomt met de wet van het koninkrijk van God (blz. 199). Zet dit de inspiratie van de Bijbel niet onder druk? Signalen van die betere tijden ziet Steensma in Mirjam, Debora en Hulda in het Oude Testament. De geschiedenis van Mirjams opstand tegen het gezag en Gods straf daarover sneeuwt in het boek juist onder.

Steensma's overtuiging dat vrouwen in de ambten mogen dienen, is voor hem het resultaat van nauwkeurige Schriftstudie. Het lijkt erop dat deze overtuiging de leessleutel werd voor de Bijbel. Daardoor ontstond een boek waardoor de scheidslijnen die door kerken lopen helder worden. Zo is het boek een waarschuwend voorbeeld hoe hard ontwikkelingen gaan.

ds. J.M.D. de Heer, Rotterdam

Kerknieuws

BEROEPEN

BEROEPEN

te Brakel,
ds. A.J. de Waard te Urk;
te Dirksland,
ds. J. van Laar te Barneveld-Zuid;
te Lelystad,
ds. J. van Rijswijk te Oud-Beijerland;
te Oosterland,
ds. M.T. Al-Chalabi te Hilversum.

BEDANKT

voor Bodegraven en Kapelle-Biezeling,
ds. G.J. Baan te Rotterdam-Zuidwijk;
voor Capelle aan den IJssel-West,
ds. P.C. Vlot te Krabbendijke;
voor Drachten,
ds. S.W. Janse te Rijssen-Zuid;
voor 's-Gravenzande en Zeist,
ds. J.B. Huisman te Ede;
voor Groningen,
ds. M.H. Schot te Hendrik-Ido-Ambacht;

voor Ouddorp,
ds. M. Joosse te Barendrecht;
voor Ridderkerk-Slikkerveer,
ds. R.A.M. Visser te Apeldoorn;
voor Rotterdam-Alexanderpolder,
ds. W.A. Zondag te Dordrecht.

BEDANKT

Wij willen samen graag van deze gelegenheid gebruikmaken om iedereen hartelijk te bedanken die aandacht heeft gegeven aan het 25-jarig ambtsjubileum. Het heeft ons heel goed gedaan, het meeleven uit de 'oude' gemeenten, de classis, het geheel van de gemeenten die ons lief zijn, waaronder natuurlijk ook het Deputaatschap voor Israël en onze Theologische School begrepen zijn. Het stemt ons tot verwondering en maakt ons ook klein. We zouden graag iedereen persoonlijk een berichtje sturen, maar u zult wel begrijpen dat

dit niet lukt. Het is echter niet minder gemeend, integendeel. De Heere bestendige waartoe Hij riep: 'Predik het Woord'.

ds. en mevr. De Wit

AANGEPASTE KERKDIENTST HARDINXVELD-GIESSENDAM

Op zaterdag 1 november (15.00 uur) wordt een aangepaste kerkdienst gehouden in de kerk van de Geref. Gemeente te Hardinxveld Giessendam. Voorganger is ds. W.J. Karels. Allen hartelijk welkom.

WIJZIGING KERKELIJK JAARBOEK

Blz. 50: Het telefoonnummer 06-42135 980 van de fam. ds. G.J.N. Moens is vervallen. Het is nu: 0113-745043.

Berichten

ZEEUWSE ZENDINGSdag

Op zaterdag 8 november (14.30 uur) wordt in de Sionkerk te Goes (L. de Colignyalaan 177) de 63e Zeeuwse Zendingdag van de classes Middelburg, Goes en Tholen gehouden. De opening wordt verzorgd door ds. M. Blok, lid van het deputaatschap voor de zending. Het oudpapiergeld van het afgelopen seizoen zal door de schoolkinderen uit Goes aan het deputaatschap worden aangeboden. B. Poortvliet houdt een vertelling, C. Dekker levert namens ZGG een bijdrage. De collecte is voor de zending. Er is een kindercrèche en er zijn enkele verkooptafels met kaarten en boeken. Meeluisteren kan via www.gergemgoes.nl

ZENDINGSmiddag NUNSPEET

Op zaterdag 1 november wordt in het kerkgebouw van de Geref. Gemeente te Nunspeet (Brinkersweg 17) een zendingmiddag gehouden. Het thema is: 'Sola Scriptura, zending en reformatie'

(n.a.v. 2 Tim. 3:16). Ds. A. Schot en student W. van Ee zullen een meditatie houden. R. Boot (ZGG) houdt een vertelling voor de kinderen, kinderkoor Kinderklanken verleent haar medewerking. Er wordt gecollecteerd voor ZGG (bij de uitgang of via bankoverschrijving/QR-code). Er is een verkooptafel met wenskaarten en ZGG-uitgaven.

REGIOAVOND OVER HECHTING

Op donderdag 30 oktober (19.30 uur) organiseert de vereniging Een Handreiking een regioavond over hechtingsproblematiek. Locatie: Geref. Kerk 'Ons centrum', Putman Cramerstraat 55 te Enter. Voor meer informatie: M. Heijkoop, tel. 06-40907760.

REGIOAVOND VROUWENBOND

Op dinsdag 28 oktober (19.30 uur) is er een regioavond van de Vrouwenbond in de kerk van de Geref. Gemeente van Ridderkerk-Slikkerveer. Ouderling T. Kok verzorgt de opening en de meditatie.

Ds. J. van Rijswijk houdt een lezing over 'De laatste zaligspreking in de Bijbel'.

Zie vrouwenbondgergem.nl/agenda

BONDSDAG MANNENBOND

De Mannenbond van de Gereformeerde Gemeenten houdt op zaterdag 8 november (10.30-14.30 uur) de jaarlijkse Bondsdag. Ds. B.J. van Boven spreekt over 'De rijke betekenis en inhoud van de belijdenisgeschriften'. Locatie: Bethlehemkerk te Woerden (Oudelandseweg 50). De openingsmeditatie wordt gehouden door de voorzitter, ds. E. Bakker. In de pauze wordt een gratis lunch aangeboden. Er wordt wel een collecte gehouden. 's Middags is er gelegenheid tot het stellen van vragen. De vragenbeantwoording en discussie wordt geleid door ds. Bakker. De Bondsdag is voor iedereen (ook vrouwen) toegankelijk. Info: secretaris.mannenbond@m.bogerd@mail.com

MODULES VAN CGO

Op 12 november start bij CGO Hbo een nieuwe module: 'Pastoraat en Psyche'. Hierin komen allerhande psychische problemen aan de orde binnen het pastorale werk. Ook leer je welke impact dit kan hebben op het geloof. De module wordt gegeven door mevr. S.H. Brons-v.d. Wekken (GZ-psycholoog).

In februari start de module 'Leiderschap organisaties'. Deze module is geschikt voor leidinggevend van bij voorbeeld maatschappelijke organisaties, zorgcentra of scholen en gaat over de visie op en de ervaring met christelijk leiderschap. Vraag voor beide modules de samenvatting op bij secretariaathbo@cgo.nu Een vooropleiding is niet nodig. Of bekijk het cursusaanbod van het CGO Toerusting. In januari starten er diverse leer- en wetenschappen, zoals 'Leergang Geloof en Wetenschap' (Veenendaal), 'Leergang Wederkomst' (Gouda), 'Leergang Echt Geloof' (Dordrecht), 'Leergang Kersten' (Elspeet) en 'Leergang Geestelijke Verlaten' (Leerdam).

SYMPOSIUM CONFLICTEN IN DE KERK

Op vrijdag 14 november houden

verschillende organisaties (waaronder RMU en Platform Christen Mediators) een symposium over de wijze waarop christenen hun conflicten in de kerk en daarbuiten plegen op te lossen en over de vraag of dat anders zou kunnen. Sprekers zijn onder meer kerkrecht deskundigen en prof dr. W.A. Zondag. Voor meer informatie over programma en aanmelding: www.stichting-remise.nl

ONDERNEMERSAVOND OVER AI

Op 11 november (19.30 uur) organiseert de Stichting Evangelisatie Vrienden Classis Dordrecht een ondernemersavond bij Keukenhof (Leeghwaterstraat 25) te Sliedrecht. Het onderwerp is: wat AI in de praktijk kan betekenen: geen theorie, maar concrete voorbeelden voor de eigen werkplek. Ook is er een presentatie en rondleiding door het bedrijf. Aanmelden via evcdordt.nl

VERKOPING

Westkapelle - Op zaterdag 1 november organiseert de vrouwenvereniging van Westkapelle een verkoping t.b.v. ZGG en SDOK. Locatie: verenigingsgebouw Westkapelle Herrijst, Markt 79.

REFORMATIEHERDENKING

Boskoop - Ichthuskerk, Mendelweg 20, vr. 31 okt. 19.30 uur; ds. P.J. de Raaf spreekt over 'De 5 Sola's van de Reformatie'. Dit is een gezamenlijke avond van de gemeenten van Alphen a/d Rijn, Benthuisen, Boskoop en Delft; muzikale bijdrage door het Ichthus-projectkoor; collecte voor Het Kompas in Scheveningen.

Sint-Annaland - Geref. Gemeente, Weststraat 25, vr. 31 okt., 19.30 uur, Hervormingsavond m.m.v. bovenstengroep uit Scherpenisse, Corné Kleppe en Danny Dorst, orgel; collecte voor Stichting Vrienden van de Heidelberg.

ZANGAVONDEN

Renswoude - Koepelkerk, Kerkstr. 3, vr. 31 okt., 19.30 uur, gem. koor Opent uwen mond (Scherpenzeel), jongerenkoor Sjaloom (Rijssen), spreker E. de Weerd; collecte voor EVGG (toegang vrij).

Yerseke - Kerk Geref. Gemeente, Steeweg 37, zat. 1 nov., 19.00 uur, mannenzangavond (met bovenstem), Pieter Heykoop, orgel; leiding: ds. C. van Krimpen; collecte voor Noodhulp Moldavië.

Kerkdiensten

ZONDAG 26 OKTOBER 2025

Aagtekerke 9.30 (H.A.) en 18.30 uur ds. A.P. Baaijens; **Aalburg** 18.30 uur ds. A. Schot; **Aalst** 9.30 en 16.00 uur ds. W.J. Karels; **Alblasserdam** 9.30 (H.A.) en 16.30 uur ds. M.H. Schot; **Alphen aan den Rijn** 16.00 uur ds. G. Clements; **Amersfoort** 9.30 en 16.30 uur ds. W. Visscher; **Amsterdam** 15.00 uur ds. H. Brons; **Apeldoorn** 10.00 en 16.00 uur ds. R.A.M. Visser; **Arnhem** 10.00 en 16.00 uur ds. P.D. den Haan; **Barendrecht** 10.00 en 16.00 uur ds. M. Joosse; **Barneveld-Zuid** 11.00 en 19.00 uur ds. J. van Laar; **Beekbergen** 10.00 en 19.00 uur ds. A. Schreuder; **Bodegraven** 19.00 uur ds. G.J. Baan; **Borssele** 9.30 en 18.00 uur ds. W. de Jong; **Boskoop** 9.30 en 16.30 uur ds. P.J. de Raaf; **Brakel** 15.30 uur ds. C. Sonneveld; **Burgh-Haamstede** 16.00 uur ds. J.C. Kriekaart; **Capelle aan den IJssel-Middelwatering** 12.00 en 19.00

uur ds. H. van der Heiden; **Capelle aan den IJssel-West** 10.00 uur ds. G.J. van Aalst en 15.00 uur ds. J.M.D. de Heer; **Delft** 19.00 uur ds. P.J. de Raaf; **Den Haag-Scheveningen** 10.00 uur ds. P. Mulder en 19.00 uur ds. M.T. Al-Chalabi; **Den Helder** 16.00 uur stud. A.M.C. Westeneng; **Deventer** 18.30 uur ds. R.A.M. Visser; **Dinteloord** 10.00 en 18.30 uur stud. D. de Jong; **Dirksland** 10.00 (H.A.) en 18.00 uur ds. K. Boeder; **Doetinchem** 9.30 uur ds. P.G. Heijkamp en 16.30 uur ds. A.B. van der Heiden; **Dordrecht** 18.00 uur stud. B.J. Meulmeester; **Ede** 9.30 en 16.00 uur (H.D.) ds. J.B. Huisman; **Eindhoven** 10.00 en 15.00 uur stud. B.J. Meulmeester; **Emmeloord** 16.00 uur ds. P.G. Heijkamp; **Enkhuizen** 16.00 uur ds. G. Heijkamp; **Enschede** 15.00 uur ds. S.W. Janse; **Enter** 9.30 (H.A.) en 15.00 uur ds. W.A. Zondag; **Genemuiden** 9.30 en 15.30 uur ds. A. Verschuure; **Goes** 9.30 (H.A.) en 18.00

uur ds. C.J. Meeuse; **Gorinchem** 10.00 en 16.00 uur ds. H.J. Agteresch; **Gouda** 9.30 en 16.00 uur ds. D. de Wit; **Goudswaard** 14.30 uur ds. G.W.S. Mulder; **'s-Gravenpolder** 9.30 en 18.00 uur (H.D.) ds. S. Maljaars; **'s-Gravenzande** 9.30 uur ds. G. Clements en 19.00 uur ds. D. de Wit; **Groningen** 15.30 uur (H.D.) ds. J. IJsselstein; **Herkingen** 14.30 uur stud. L.J. van den Berge; **Hoedekenskerke** 14.30 uur ds. P.C. Vlot; **Hoofddorp** 19.00 uur ds. J.B. Huisman; **Hoogeveen** 18.30 uur stud. H.R. Keurhorst; **Houten** 10.00 uur ds. C.G. Vreugdenhil en 18.30 uur ds. W.A. Zondag; **Kampen** 18.30 uur ds. J. IJsselstein; **Kamperland** 14.30 uur ds. L. van der Kuijl; **Kapelle-Biezelinge** 10.00 (H.D.) en 16.30 uur ds. H.E.P. Fortuijn; **Katwijk aan Zee** 10.00 en 17.00 uur stud. W. van Ee; **Kootwijkerbroek** 10.00 en 19.00 uur ds. G. Beens; **Kortgene** 10.00 (H.A.) en 16.30 uur ds. C. Harinck; **Krabbendijke**

9.30 en 18.00 uur ds. P.C. Vlot; **Krimpen aan den IJssel** 9.30 (H.D.) en 16.30 uur ds. J.J. Hoogerbrug; **Kruiningen** 9.30 (H.A.) en 18.00 uur ds. G. Hoogerland; **Leerdam** 10.00 en 18.00 uur ds. M.G. van Middendorp; **Leiderdorp** 16.00 uur ds. P. Mulder; **Lelystad** 9.30 uur ds. J. IJsselstein en 15.00 uur ds. G.P. van Nieuw Amerongen; **Lisse** 10.00 en 16.00 uur ds. J. Kroon; **Marknesse** 9.30 en 15.30 uur stud. H.R. Keurhorst; **Meliskerke** 9.30 (H.A.) en 14.30 uur ds. A.E. Brijder; **Melissant** 10.00 en 18.00 uur ds. J.B. Zippro; **Middelburg-Centrum** 14.00 uur ds. A.P. Baaijens en 18.30 uur ds. M. Karens; **Middelharnis** 9.30 en 18.00 uur ds. M. Boersma; **Mijdrecht** 10.00 en 15.30 uur ds. M.T. Al-Chalabi; **Moerkapelle** 9.30 en 18.30 uur ds. H. Brons; **Naaldwijk** 9.30 en 16.00 uur ds. C. Hogchem; **Nieuw-Beijerland** 9.30 en 18.00 uur ds. H.A. van Zetten; **Nieuwe-Tonge** 15.30 uur ds. M. Boersma; **Nieuwer Ter Aa** 15.30 uur ds. A.A. Brugge; **Nieuwerkerk** 9.30 (H.A.) en 18.00 uur ds. J.J. Tanis; **Nijkerk** 9.30 en 18.30 uur ds. G.P. van Nieuw Amerongen; **Nisse** 14.30 uur ds. H.E.P. Fortuijn; **Ooltgensplaat** 18.00 uur ds. G.J. van Aalst; **Oostburg** 19.00 uur ds. G. van Manen; **Oosterend (Texel)** 10.00 en 16.00 uur ds. M.L. Dekker; **Oosterland** 14.30 uur ds. C. van Ruitenburch; **Oostkapelle** 15.00 uur ds. S. Maljaars; **Oostvoorne** 18.00 uur ds. J. van Rijswijk; **Oppendoos** 10.00 en 19.00 uur stud. A.M.C. Westeneng; **Ouddorp** 9.30 en 18.30 uur ds. J.C. Kriekaart; **Oude-Tonge** 10.00 en 18.00 uur stud. L.J. van den Berge; **Oudemirdum** 19.00 uur ds. A. Verschuure; **Poederloijen** 9.30 en 18.30 uur ds. C. Sonneveld; **Poortugaal** 9.30 en 15.30 uur ds. J. van Rijswijk; **Poortvliet** 10.00, 14.30 en 18.30 uur ds. W. Mouw; **Puttershoek** 14.15 uur ds. M.H. Schot; **Rhenen** 10.00 en 18.00 uur ds. F. Mulder; **Ridderkerk** 9.30 en 17.00 uur ds. G.W.S. Mulder; **Ridderkerk-Slikkerveer** 18.00 uur ds. M. Joosse; **Rijssen-Noord** 9.30 en 18.30 uur ds. A.T. Huijser; **Rijssen-Zuid** 9.30 en 18.30 uur ds. S.W. Janse; **Rilland-Bath** 14.00 uur ds. G.J. Baan en 18.30 uur stud. K.L. Blok; **Rotterdam-Alexanderpolder** 14.15 uur ds. J.M. Evers; **Rotterdam-Centrum** 19.00 uur ds. J.J. Hoogerbrug; **Rotterdam-IJsselmonde** 9.30 en 17.00 uur ds. J.M.D. de Heer; **Rotterdam-Zuidwijk** 10.00 en 16.30 uur ds. G.J. Baan; **Scherpenisse** 9.30 (H.A.), 14.00 en 18.30 uur ds. M. Blok;

Scherpenzeel 10.00 (H.D.) en 18.30 uur ds. J. Beens; **Sint Annaland** 9.30 en 18.30 uur ds. J. de Kok; **Sint Philipsland** 9.30 en 14.30 uur stud. K.L. Blok; **Sliedrecht** 9.30 en 17.00 uur ds. R.T. Michielse; **Soest** 9.30 en 16.00 uur ds. W. Silfhout; **Spijkenisse** 15.00 uur ds. J.B. Zippro; **Sprang-Capelle** 9.30 en 15.00 uur ds. A. Schot; **Terneuzen** 10.00 en 15.30 uur ds. G. van Manen; **Terwolde-De Vecht** 9.30 en 14.30 uur ds. J. Janse; **Tholen** 10.00 en 18.30 uur ds. C. van Ruitenburch; **Tricht-Geldermalsen** 10.00 en 18.30 uur ds. A.A. Brugge; **Uddel** 10.00 en 18.30 uur ds. C.A. van Dieren; **Urk** 10.00 en 17.00 uur ds. A.J. de Waard; **Utrecht** 10.00 en 16.00 uur ds. W. Harinck; **Veen** 9.30 en 18.00 uur ds. E. Bakker; **Veenendaal** 9.30 en 16.30 uur ds. B. Labee; **Vlaardingen** 10.00 en 16.30 uur ds. J.M. Evers; **Vlissingen** 9.30 en 16.00 uur ds. M. Karens; **Waarde** 9.30 en 18.00 uur ds. L. van der Kuijl; **Wageningen** 10.00 uur ds. A.B. van der Heiden en 15.30 uur ds. J. Beens; **Werkendam** 13.00 en 19.00 uur ds. H.J. Agteresch en 13.00 uur ds. E. Bakker; **Westkapelle** 9.30 en 18.30 uur ds. G.J.N. Moens; **Westzaan** 10.00 uur (H.A.) ds. G. Heijkamp en 19.00 uur ds. P. Mulder; **Wierden-Aadorp** 15.00 uur ds. A.T. Huijser; **Wolphaartsdijk** 9.30, 14.00 en 18.00 uur ds. B.J. van Boven; **Yerseke** 9.30 (H.A.) en 18.00 uur ds. C. van Krimpen; **Zeist** 19.00 uur ds. W. Visscher; **Zwolle** 18.30 uur ds. J. Janse.

DINSDAG 28 OKTOBER 2025

Dinteloord 19.30 uur ds. B.J. van Boven; **Drachten** 19.30 uur ds. A. Schreuder; **Kamperland** 19.30 uur ds. G.J. van Aalst; **Nijkerk** 19.30 uur ds. G.P. van Nieuw Amerongen; **Rotterdam-IJsselmonde** 19.30 uur ds. J.M.D. de Heer; **Tholen** 19.30 uur ds. C. van Ruitenburch; **Uddel** 19.30 uur ds. C.A. van Dieren.

WOENSDAG 29 OKTOBER 2025

Aalst 19.30 uur ds. J. van Laar; **Dirksland** 19.30 uur ds. J.B. Huisman; **Gouda** 19.30 uur ds. A.T. Huijser; **Goudswaard** 19.30 uur ds. J.M.D. de Heer; **Klaaswaal** 19.30 uur ds. L. van der Kuijl; **Meeuwen** 19.30 uur ds. M. Blok; **Nieuwe-Tonge** 19.30 uur ds. C.J. Meeuse; **Ooltgensplaat** 19.30 uur ds. F. Mulder; **Oosterend (Texel) (Dankdag)** 10.00 en 16.00 uur ds. K. Boeder; **Rijssen-Noord** 19.30 uur ds. A.

Schot; **Rilland-Bath** 19.30 uur ds. C. van Ruitenburch; **Scherpenisse** 19.30 uur (Evangelisatiedienst) ds. A.A. Brugge; **Sliedrecht** 19.30 uur ds. R.T. Michielse; **Soest (Dankdag)** 14.30 en 19.30 uur ds. W. Visscher; **Wierden-Aadorp (Dankdag)** 15.00 en 19.30 uur ds. A. Verschuure; **Wolphaartsdijk** 19.30 uur ds. W. Mouw.

DONDERDAG 30 OKTOBER 2025

Capelle aan den IJssel-West 19.45 uur ds. P.J. de Raaf; **Naaldwijk** 14.00 uur (huw.bev.) ds. G.W.S. Mulder; **Nieuwer Ter Aa** 19.30 uur ds. G.W.S. Mulder; **Oude-Tonge** 19.30 uur (Hervormingsdienst) ds. E. Bakker; **Rhenen** 19.30 uur (voor de zending) ds. G.P. van Nieuw Amerongen.

VRIJDAG 31 OKTOBER 2025

Boskoop 19.30 uur (Hervormingsdienst) ds. P.J. de Raaf; **Krimpen aan den IJssel** 19.45 uur (Hervormingsdienst) ds. J.J. Hoogerbrug; **Rhenen** 14.00 uur (huw.bev.) ds. A. Verschuure; **Rotterdam-Alexanderpolder** 19.30 uur (Hervormingsdienst) ds. G.W.S. Mulder; **Terwolde-De Vecht** 19.30 uur (Hervormingsdienst) stud. W. van Ee; **Yerseke** 14.30 uur (huw.bev.) ds. C. van Krimpen.

ZATERDAG 1 NOVEMBER 2025

Hardinxveld-Giessendam 15.00 uur (Aangepaste dienst) ds. W.J. Karels.

EVANGELISATIESAMENKOMSTEN ZONDAG 26 OKTOBER 2025

Alkmaar (Willem Buytewechstraat 2) 9.30 uur; **Amsterdam** (Looiersgracht 70) 10.30 en 16.30 uur (Bijbeluur) evang. M. Vos; **Breda** (Vriesdongen 1) 10.30 uur; **Emmen** (Prinsesselaan 6 I) 9.30 en 15.30 uur evang. S.R. van Klinken; **Leeuwarden** (Achter de Hoven 2c) 16.00 uur evang. C. van Drunen, 09.30 en 12.00 uur; **Merksem** (Jaak de Boeckstraat 21-23) 10.00 uur evang. A. van Setten; **Rotterdam** (Gouwstraat 36b) 14.00 uur ds. H.A. van Zetten; **Scheveningen** (Keizerstraat 177) 14.30 uur evang. M. van Velden; **Tilburg** (Offenbachstraat 105) 10.00 en 16.00 uur evang. H.J. van den Boogaart.

VOOR ALLE IN DIT NUMMER GENOEMDE
TOEKOMSTIGE DATA GELDT:

INDIEN DE HEERE WIL EN WIJ LEVEN

Advertenties

Winst uit Verlies

Contactdag Najaar 2025 "Het leven met het gezin"

D.V. zaterdag 15 november a.s.
Spreker ds. D.C. de Pater
Samen vanuit Gods Woord uitzien
naar dé Troost(er) bij kanker!
Veel (h)erkenning in contact
met lot-&geloofsgenoten
Meer info & opgave (verplicht) op:
www.Winstuitverlies.nl

Ga mee in het spoor van de puriteinen!
6-daagse reis naar Oxford van D.V.
27 april - 2 mei 2026. Voyage Unique,
reizen voor reformatische singles
vanaf 35 jaar. www.voyageunique.nl

Vergaderen op een sfeervolle en rustige
locatie nabij Rotterdam? Welkom in
De Veldschuur!
Vraag vrijblijvend een offerte aan via
info@develdschuur.com of bel
06 2205 0396.

MANNENZANG ZEELAND (PSALMEN)

GER. GEM. YERSEKE D.V. ZATERDAG 1 NOVEMBER

Aanvang 19.00 uur / Toegang gratis!
Organist: Pieter Heykoop
Mannen en jongens uit gehele land: Kom zingen!
Korte verbindende woorden: ds. C. van Krimpen.
Collecte: Noodhulp Moldavië
(na afloop nieuwe Koraalboek verkrijgbaar!)

Voor mijn studie aan de HAS in Dronten
ben ik **op zoek naar een stagebedrijf
in het buitenland**, bij voorkeur een
melk-veebedrijf, kunt u mij hierbij helpen?
Tel. 06-45458398

CHRISTELIJKE BEGRAFENISONDERNEMING

P.H. VAN DER LEER
Veenendaal Rhenen

*Voor een persoonlijke en betrokken begeleiding
bij het verzorgen van alleen begrafenissen*

P.H. van der Leer

T 0318 - 526641

M 06 - 46376232

E info@phvanderleer.nl

W www.phvanderleer.nl

Kom de herfstkleuren nog even
bewonderen op de Veluwe en verblijf in
B&B de Koningshof.
Kijk op www.benbdekoningshof.nl
of bel 06-13224300.

Zakelijke en Familie Mediation vanuit een christelijke achtergrond

Bel 0318-250105 of mail naar
info@vanweelden-mediation.nl
Wij zijn gevestigd in het midden van NL.

Leven met autisme?

 TAMIM
HEILVERLENING - COACHING - TRAINING
www.tamim.nu

Wilt u ook **beschermd** zijn tegen vele
zondige verleidingen? Koop dan een
SAFE Smartphone! Voor uzelf en/of uw
kind. Kijk op safesmartphone.nl of bel 06-
31306933 (ma en wo van 19:30-21:00 uur).

Open dag

**Beleef, ontdek
en proef de
sfeer op onze
school!**

Bekijk al onze niveaus,
ontdek de uitdagingen
en routes en groei op de
manier die bij jou past!

Welkom op één van
onze gezellige scholen
in Apeldoorn, Rijssen en
Uddel.

8/11/2025
10:00-13:00

Jacobus Fruytier
scholengemeenschap

www.jfsg.nl/opensdagen

Reünie 40-jarig jubileeum De Schutse
D.V. 19 november 2025

De reünie is bedoeld voor genodigden:
collega's en oud-collega's van alle
locaties van De Schutse.

Tijd: 19.30-22.00 uur. Adres:
Batterijenweg 19c, 4041 DA Kesteren.

Aanmelden is verplicht via:
<https://www.deschutse.nu/aanmelden-reunie-jubileeum/> of scan de OR- code.

Allen hartelijk welkom!

Je hoofd nooit stil?
Vast in angst, stress en onrust?
Doorbreek die cirkel en ervaar rust!

Gratis online workshop
'Weg met je onrust!'
19 november | 19.30 uur
Jouw eerste stap naar
rust en ontspanning!

www.stressenonrustdebaas.nl
tel. 06-25081102

Verkoopadviseur
24-40 uur per week

Bel, app of mail Lisa
lisa@elkekastopmaat.nl
06 16 10 57 37

www.werkzoekende.nl

Psychosociaal therapeut
mark@bureau-mark.nl

+31 (0)6 53 29 69 57
bureau-mark.nl

Certificering

Werken op Texel

Basisschool Timótheüs

DRINGEND!

**Vanwege de groei van onze school
en ter versterking van ons
lesgevend team in de onderbouw,
zoeken wij een**

Groepsleerkracht

(0,6 - 1 FTE bespreekbaar)

Bijbels onderwijzen op Texel?

Meer informatie

Voor meer informatie over de vacature kun je contact
opnemen met W.H. Heenck, directeur a.i.
Telefoon: 06-49409168 E-mail: directeur@bstim.nl
Voor een kennismakingsbezoek ben je van harte welkom.
Kijk op www.endanwordjeleraar.nl voor meer informatie.

Solliciteren

Voel je je aangesproken door deze advertentie?
Stuur dan je sollicitatie per e-mail naar de secretaris van het schoolbestuur:
J. Stark, E-mail: jstexel@kliksafe.nl of bel 06-12326452 bij vragen.

Venray

evgg.nl/actie

EVGG
Uw steun is onmisbaar!

**Opvoeden is soms
een hele puzzel**

KOC biedt deskundige jeugdhulp en
opvoedondersteuning. Samen staan
we óm het kind.

- ✓ Bijbelse identiteit als basis
- ✓ Krachtige driehoek van
gezin, kerk en school
- ✓ Ondersteuning op maat,
thuis en binnen het gezin

Heeft u een vraag of wilt
u zich aanmelden?
Mail naar toegang@koc.nu

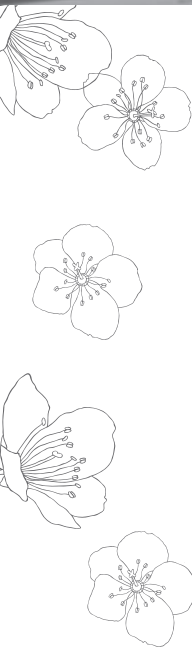

OUDERENZORG IN NEDER-BETUWE

Protestants-christelijk zorgcentrum voor ouderenzorg, wonen en welzijn

WIJ ZOEKEN EEN

Lid Raad van Toezicht

portefeuille vastgoed

'Ik heb affiniteit met ouderenzorg. Verder ben ik lokaal ingebed en beschik over een netwerk dat ik graag inzet ten behoeve van zorgcentrum Anker.'

KIJK VOOR MEER INFORMATIE EN DE PROFIELSCHETS OP ANKERZORG.NL

Kesteren - Opheusden | 0488 - 48 32 50 | www.ankerzorg.nl

VAN DER WILT
RAAMDECORATIE

UW ADVISEUR AAN HUIS

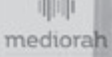
☎ 06 - 36 29 43 14
🌐 wiltraamdecoratie.nl

Vast in een Pornoverslaving?

Mediorah helpt je weer grip te krijgen
zet de eerste stap naar herstel en
neem contact op!

www.mediorah.nl

Vacature: Directeur

Voor minimaal 16 uur per week

Deze nieuwe functie ontstaat bij het Deputaatschap Evangelisatie Gereformeerde Gemeenten door het beleid dat is gericht op uitbouw van evangelisatie, vanuit het evangelisatiebureau, op de posten en door de evangeliserende gemeenten.

Meer informatie/solliciteren?
Scan de QR-code of ga naar

 EVGG

evgg.nl/directeur

EINDEJAARSGESCHENK

DS. A. MOERKERKEN

Verlossing voor overtreders

Twaalf overdenkingen over Richters

Veel richters waren een type van Christus. Iedere overdenking in deze bundel wijst op Hem: meer dan de richters is hier.

De netto-opbrengst (van de bestellingen via onderstaand adres) is volledig bestemd voor: Stichting Reformatorische Woordverkondiging in Oostenrijk (Vrienden van Mayrhofen) en Vrienden christelijk onderwijs in Schotland (John Knox Foundation).

€ 19,90 (exclusief € 3,50 verzendkosten)

Bestellen: A.J. Bax te Capelle aan den IJssel
e-mail: bax@kliksafe.nl
telefoon: 010-4519137

Geschonden Parels - Onafhankelijke hulp na seksueel misbruik

Lotgenotenbijeenkomst voor omstanders van misbruikslachtoffers

11 november 2025, 19.45 uur
Locatie: Kulturhuus De Hooge Valk,
Hoge Valkseweg 52-A,
Lunteren/De Valk

Informatie en aanmelden via website
www.geschondenparels.nl
info@geschondenparels.nl

Levend en krachtig

Aangevochten Schriftgeleef met
 het oog op de Toekomst
 Drs. J. van Gurp e.a.

12,95

Bestel bij uw boekhandel
 of via debanier.nl

de
 banier
 UITGEVERIJ

**kom *Nederlandse*
 geven op een
 school van
 Driestar-Wartburg!**

**Kijk voor openstaande
 vacatures op werken bij.
driestarwartburg.nl**

scholengroep
driestar - wartburg

Na verbouwing kerk is oud
 geluidssysteem overbodig geworden.

Zie <https://bit.ly/geluidset>.

Info: hvdweerd@gergemkampen.nl

Te koop: vrijstaande woning met
 garage en tuin. Douche en één
 slaapkamer beneden. Zie Funda:
 Pannenwerk 46 Rijssen

**Vacature Commercieel
 Accountmanager [fulltime]**

**Vacature Administratief
 Medewerk(st)er [parttime]**

**Vacature Bobcat Machinist
 [fulltime]**

**Vacature Allround Vakman GWW
 [fulltime]**

DE KEIJ BETONPLATEN B.V.
 Matensestraat 61A, 6669 CH Dodewaard
www.dekeij.nl/vacatures | 06-19 200 636

SCAN QR

Nieuwe theologie uitgaven

€ 16,90

Ds. H. Hofman
Ik zal U niet laten gaan
Nader onderwijs bij Pniël. De
 ontmoeting van Jakob bij Pniël.
 bevat veel onderwijs voor het
 genadeleven.
gebonden | 33133282
 105 blz. | € 16,90

€ 17,90

Ds. M. Joosse
**Uw gangen in het
 heiligdom**
*Zeven overdenkingen over
 Psalm 68.* Ds. Joosse maakt
 vanuit de uitleg toepassingen
 naar het hart van ouderen en
 jongeren.
gebonden | 33133701
 140 blz. | € 17,90

€ 19,90

Joos van Laren
Een gouden kleinood
Verklaring van Psalm 16. Dit
 boek bevat twaalf preken,
 waarin Psalm 16 vers voor
 vers op een heldere, Schrif-
 tuurlijke wijze wordt ver-
 klaard.
gebonden | 33133688
 191 blz. | € 19,90

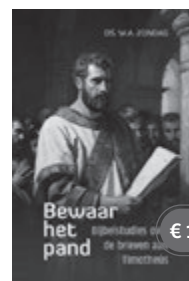
€ 13,90

Maarten Luther
Een eeuwige Toevlucht
Verklaring van Psalm 90.
 Luther staat stil bij Gods
 eeuwigheid tegenover de kort-
 stondigheid van ons leven.
gebonden | 33133817
 97 blz. | € 13,90

€ 16,50

C.H. Spurgeon
Komt, kinderen
 Aan de hand van enkele jonge
 gelovigen geeft Spurgeon
 bemoedigend onderwijs vanuit
 de Schrift.
gebonden | 33133343
 159 blz. | € 16,50

€ 18,90

Ds. W.A. Zondag
Bewaar het pand
*Bijbelstudies over de brieven aan
 Timotheüs.* De rode draad in
 deze bijbelstudies is om ge-
 trouw te zijn in het bewaren van
 en het leven naar het Woord.
paperback | 33133404
 221 blz. | € 18,90

Elzenkade 6 | 3992 AC Houten
 030 63 73 434 | www.hertog.nl

Den Hertog uitgeverij

Laat je hart spreken

Zorg dragen doen we samen

Doe je mee?

siloh.nl/
werken-bij-
siloh/ laat-je-
hart-spreken-
alg/

Werk jij in de zorg? Bij Sirjon – Siloah, Maranatha en Elim – kun je met warmte en betrokkenheid écht iets betekenen voor mensen die zorg nodig hebben.

Kijk rond op onze website voor een eerste kennismaking met het werk. En wil je je hart laten spreken? Solliciteer direct!

begravenisverzorging Den Hollander

- Alleen begravenissen
- Opbaarmogelijkheden in een door u gewenst rouwcentrum of thuis met koeling
- Dag en nacht bereikbaar

☎ 010 - 460 05 09
✉ info@tdenh.nl
🌐 www.begravenisverzorgingdenhollander.nl

Reformatische Psychologenpraktijk Nederland biedt identiteit bewuste behandeling en begeleiding aan volwassenen, jongeren en kinderen met psychosociale en psychologische vragen en problemen.

Tevens voor mediation en zakelijke advisering.

Drs. J.C. de Jonge en mw. drs. M.J. de Jonge - Brouwer.

44 R I-straat 2, 4051 AR Ochten
0344 - 667042 of info@rpederland.nl

www.rpederland.nl

De Burcht

Gaat deze deur voor ú open?

Barneveld zoekt versterking!

Wij zijn per direct op zoek naar

- Teamleider middenbouw
- Leerkracht groep 5 en 7
- Schoonmaker

Een combinatie van deze functies is mogelijk

Interesse, kennismaking of meer informatie? Neem contact op met onze directeur-bestuurder J.J. van Beek (06-19 42 33 26) of kijk op onze website. Je sollicitatie met CV kun je sturen naar deburcht@fraanjeschool.nl.

Kom werken in de reformatische zorg

Draag bij aan het werk van De Schutse!

Kom werken in een van deze openstaande functies:

- Teamleider Kind/jeugd Kesteren
- Ad-hoc Planner Kesteren
- Persoonlijk begeleider Kesteren/ Opheusden/ Achterberg
- Begeleider intensieve doelgroep Kesteren
- Begeleider woongroepen Oud-Vossemeer

Wil je meer informatie of solliciteren? Neem contact op met Mirjam via werkenbij@deschutse.nl of 06- 39 36 75 89.

Scan voor meer info.

Nooit klaar met studeren?

Stap in het onderwijs

STAPINHETONDERWIJS.NU

EN DAN BEN JE **LERaar**
Powered by Progressus

Welcura

Unieke begeleiding bij autisme

Wij begeleiden kinderen, jongeren en volwassenen met autisme, en hun netwerk. Thuis op of de woonlocaties. We werken vanuit een reformatische levensovertuiging, met oog voor identiteit en vertrouwen in groei.

Er zijn weer appartementen op onze woonlocatie Baernehof in Barendrecht beschikbaar voor begeleid wonen. Informeer naar de mogelijkheden!

Meer weten?
Kijk op welcura.nl of neem contact op via info@welcura.nl

Ruimte om te leven.

Feminine Herbal Complex (NeoLife)
Kruidentablet voor de vrouw:
 balanceert de hormonen, bij
 ongemakken rondom menstruatie/
 overgang, verlicht zwaarmoedigheid
 en somberheid. Kommie 06-34826766
www.naturalhealthproducts.nl

kina
 begrafenisverzorging

D.W. Schipper
010-458 31 12
 Capelle a/d IJssel

J. Kooijman
0182-58 39 32
 Gouda

Dag en nacht bereikbaar

WIJ VERZORGEN ALLEEN BEGRAFENISSEN

de Verrassing
 samen vakantie vieren

Wanneer zien we u op Texel?

Bel of app met ons:
(0222) 31 89 06

www.deverrassing.nl

STEM CHRISTELIJK VOOR NEDERLAND

We trekken met de boodschap 'Stem christelijk voor Nederland' het land in. Omdat Nederland een betrouwbaar kompas nodig heeft. Een richting, geworteld in Bijbelse waarden en gezond verstand.

Voor kwetsbaar leven. Voor het gezin.
 Voor een veilige samenleving.

SGP

sgp.nl/verkiezingen

Dit is een politieke reclameboodschap in het kader van de Tweede Kamerverkiezingen. Meer informatie op sgp.nl/politiekereclame

de SAAMBINDER

Bewuste keuze

Colofon

Saambinder

Kerkelijk weekblad van de
 Gereformeerde Gemeenten
 Uitgave ten bate van de Emerituskas.

Hoofredacteur: ds. B. Labee
 Redacteurs: J. van 't Hul, W.G. Hulsman,
 ds. G.W.S. Mulder
 Redactiesecretaris: J. van 't Hul

Bijdragen van medewerkers, boeken ter recensie en vragen voor de rubriek 'Vraag en antwoord' naar:

ds. B. Labee
 Kerkewijk 115a, 3904 JA Veenendaal
 T 0318-513597
 E b.labee@kliksafe.nl

Kerknieuws (m.u.v. beroepingswerk), berichten en meditaties:

J. van 't Hul
 Lierdererf 19, 7364 BD Lieren
 T 0651-622260
 E redactie@desaambinder.nl

Aanlevertijd van kerknieuws en berichten:
 uiterlijk woensdag 17.00 uur vóór de datum
 van verschijning van De Saambinder in de
 daarop volgende week.

Opgaven kerkdiensten en beroepingswerk:
 Bureau voor Kerkelijke Dienstverlening,
 Houttuinlaan 7, 3447 GM Woerden
 T 0348-489900
 E info@desaambinder.nl

Advertenties en familieberichten aan Verloop, Alblasserdam:

Ohmweg 31, 2952 BD Alblasserdam
 T 078-6912899
 E saambinder@verloop.nl

Advertenties dienen uiterlijk donderdag vóór
 de week van verschijning aangeleverd te
 zijn. Rouwadvertenties uiterlijk maandag-
 morgen 9 uur.

Advertenties € 1,95 per mm.
 Familieberichten € 0,50 per mm.
 Deze prijzen zijn excl. 21% btw.

Abonnementenadministratie

Adreswijzigingen enz. aan:
 Bureau voor Kerkelijke Dienstverlening
 Houttuinlaan 7, 3447 GM Woerden
 T 0348-489900
 E info@desaambinder.nl

Betalingen abonnementsgelden:

IBAN: NL11 INGB 0000 0643 27 t.n.v.
 De Saambinder-abonnementen te Woerden.

Abonnementsprijzen:

voor Nederland: € 15,50 per halfjaar
 voor het buitenland*: € 150,00 per jaar
 * afwijkend tarief voor: Canada: \$ 165,
 USA: \$ 140

Correspondentieadres Noord-Amerika:

A.C. Kieboom
 12093 Sprinkle Road
 Vicksburg, MI 49097
 T 001 269 720 3533
 E saambinder.noordamerika@gmail.com

Enkele handige websites

Gereformeerde Gemeenten:
 Algemeen: www.gergeminfo.nl
 (doorklikken naar diverse deputaatschappen)
De Saambinder: www.desaambinder.nl
Adviesplein gemeente en gezin:
www.gemeenteengezin.nl
Studenten: www.studentengergem.nl
Jeugdbond: www.jbgg.nl

De redactie behoudt zich het recht voor
 ingezonden bijdragen, kerknieuws, berichten
 en advertenties zonder overleg aan te passen,
 in te korten of zonder opgave van reden niet
 te plaatsen.

De redactie aanvaardt geen enkele
 aansprakelijkheid betreffende de inhoud
 van de advertenties en de (recensies van de)
 aangekondigde boeken.

Mensen met een leesbeperking kunnen door
 middel van een abonnement van de Christelijke
 Bibliotheek voor blinden en slechtzienden
 (cbb.nl) wekelijks De Saambinder lezen.

72

Herfst

Als je in de herfst in het bos loopt en de wind waait, lijkt het wel alsof het blaadjes regent. Soms wandel je over een 'tapijt' van bladeren. Misschien pak je een blaadje op en denk je: Gisteren zat dit blaadje nog vast aan de boom en nu ligt het hier al op de grond!

Een dominee in de gevangenis

Toch avondmaal vieren

In het hart van de blinde Trina is een groot verlangen om straks het Avondmaal te mogen vieren.

Zodra dominee Ledeboer begint te nodigen, staat ze op. Ze kan niet langer in de bank blijven zitten. Vader pakt haar bij de arm en samen lopen ze naar voren.

Een van de ouderlingen die bij de avondmaalstafel staat, kijkt verschikt op. Wie zijn die onbekende mensen? Even twijfelt hij, maar dan schudt hij beslist zijn hoofd. Nee, ze mogen niet verder komen.

Ontredderd lopen vader en Trina terug naar hun plaats. Het is ademloos stil in de kerk. Ook de dominee zegt geen woord meer.

Gespannen wachten de kerkmensen hoe dit zal aflopen!

Ds. Ledeboer is zichtbaar ontroerd. Hij kijkt naar de ouderling, en hij kijkt naar het meisje. Even kijkt hij omhoog, maar dan neemt hij een stukje brood in z'n ene hand, en de beker wijn in zijn andere hand en loopt achter de vader en het meisje aan.

Voorzichtig geeft hij de jonge vrouw het brood en de wijn in handen zodra ze weer in haar bank zit.

Verbaasd kijken de mensen om zich heen, maar ds.

Ledeboer roept: 'Vrienden, wij mogen haar niet weren!

De Heere heeft me bekendgemaakt dat dit blinde meisje straks uit dit haar vlees God zal aanschouwen, en haar ogen zullen Hem zien, en geen vreemde.'

Waardig keert hij zich om, loopt terug naar de avondmaalstafel en begint opnieuw te nodigen.

Na de dienst biggelen Trina de tranen over de wangen, terwijl ze met vader naar huis terugloopt. Ze kan het niet op! Wat heeft de Heere haar gebed verhoord op een bijzondere manier!

*'t Is de HEERE die wonderen werkt,
Israël, Zijn volk versterkt! ♦*

De profeet Jesaja vergelijkt ons leven met zo'n blaadje.

Hij zegt: 'Wij allen vallen af als een blad en onze misdaden voeren ons henen weg als een wind' (Jesaja 64:6). 'Wij allen vallen af', dat betekent dat iedereen moet sterven. Vaak sterven mensen als ze oud zijn, maar soms sterven er ook jonge kinderen. Dat is zó verdrietig! Sterven betekent dat je God zult ontmoeten. Kun jij God ontmoeten?

Dat wij moeten sterven, komt door onze eigen schuld. In het paradijs hebben wij ons losgescheurd van de Heere, Die de Levensbron is. Zoals een blaadje dat door de wind van de tak wordt gerukt. We zijn misdadigers geworden. 'Onze misdaden voeren ons henen weg als een wind'. Onze zonden maken dat we ver van God verwijderd zijn, alsof de wind ons wegsleurt.

Soms schijnt er op die bruine bladeren een prachtig geel zonlicht. Kijk dan maar omhoog. Hoger dan de vallende bladeren is er Eén Die stierf met de misdadigers en Hij stierf vóór misdadigers. En dat is Jezus alleen!

'Hij is in de wereld gekomen om zondaren zalig te maken!' (1 Tim. 1:15). 'En een iegelijk die leeft en in Mij gelooft, zal niet sterven in der eeuwigheid. Geloof jij dat?' (Joh. 11:26) Geloof jij dat? ♦

Leestip: Psalm 1

M. Snellen-Nijnsink, Veenendaal

Vraag en antwoord

door
ds. Labee

Offers na Goede Vrijdag

Hoe moeten we Handelingen 21 vers 26 verstaan? Waarom wordt de apostel Paulus betrokken bij offers?

Niet zonder offer

We lezen in Handelingen 21 vers 26: 'Toen nam Paulus de mannen met zich, en den dag daaraan met hen geheiligd zijnde, ging hij in den tempel, en verkondigde dat de dagen der heiliging vervuld waren, blijvende daar totdat voor een iegelijk van hen de offerande opgeofferd was'. Terecht schrijft de Bijbel met uitleg hierbij: 'Uit dit gedeelte blijkt dat ook christenen, na de dood van Christus, nog offers brengen in de tempel. De offerdienst is opgehouden te bestaan na de verwoesting van de tempel, 70 na Christus'. Hoe is dat toch mogelijk? Waarom lezen we dat zelfs Paulus betrokken is bij de offerdienst na Goede Vrijdag?

De Bijbelverklaarder M. Henry (1662-1714) schrijft over een 'heersende zwakte' waaraan gelovige Joden leden en waarvan ze niet genezen konden worden. 'Zij geloven in Christus als de ware Messias; zij betrouwen op Zijn gerechtigheid en onderwierpen zich aan Zijn heerschappij. Maar zij weten dat de wet van Mozes van God was, zij hebben geestelijke zegeningen genoten onder het waarnemen er van, en daarom kunnen zij er niet aan denken om er zich los van te maken (...)'. Omdat er grote weerstand leefde onder deze 'Jodenchristenen' tegen Paulus (die Christus aanwees als het einde der wet), krijgt hij 'raad' van Jakobus en de ouderlingen in Jeruzalem. Hij moet met vier Jodenchristenen - die een gelofte hebben gedaan - naar de tempel gaan onder meer voor de te brengen offers. Daarmee laat Paulus zien dat hij de ceremoniën van het Oude Testament niet verwerpt. Paulus laat zich gezeggen en gaat daadwerkelijk naar de tempel... Calvin (1509-1564) noemt het in zijn Bijbelcommentaar geen onoprechtheid van Paulus, al is hij wel 'al te toegeeflijk'. Maar de reformator prijst zijn vriendelijkheid om zich ten behoeve van het 'onontwikkelde' volk te onderwerpen. Andere verklaarders wijzen erop dat

Paulus het standpunt inneemt dat heidenchristenen zondigen als ze de Joodse wet onderhouden en dat heidenchristenen zondigen als ze het doen om de zaligheid te verdienen. Paulus was Jodenchristen en als hij hier de wet houdt, is het niet om te verdienen, maar om anderen te winnen.

Niet zonder Christus

We zouden hier ook nog kunnen schrijven dat 'offeren' in een andere zin nooit stopt in de aardse bedeling. In Romeinen 12 vers 1 lezen we: 'Ik bid u dan, broeders, door de ontfermingen Gods, dat gij uw lichamen stelt tot een levende, heilige en Gode welbehaaglijke offerande, welke is uw redelijke godsdienst'. Treffend legt de kanttekening (8) die godsdienst uit: 'Dat is, een godsdienst die niet bestaat in uiterlijk opofferen van onredelijke dieren, gelijk in het Oude Testament, maar in een geestelijk opofferen van redelijke mensen, dat is, van uzelf'. Allermeeest willen we ten slotte wijzen op dit: voor een oudtestamentische gelovige begon de dag met het morgenoffer. Wat een les voor de gelovigen van het Nieuwe Testament: met de herinnering aan Christus' verzoenend lijden en sterven moet de dag voor een kind van God beginnen. Dat is wel een motief voor de heiligmaking genoemd. Om bang voor de zonde, heilig te leven voor Gods aangezicht. De dag eindigde voor de gelovige Israëliet met het avondoffer. Als zonden en dagelijkse struikelingen 's avonds aanklagen, geve de Heere wat zicht op de Voorspraak bij de Vader, Jezus Christus, de Rechtvaardige. En Hij is de verzoening voor al de zonden van de Zijnen. De oudtestamentische gelovige kon niet zonder offer als heenwijzing naar de komende Zaligmaker. De nieuwtestamentische gelovige kan niet zonder Christus.

Lezer(es), tekent dit ook uw leven? ♦

► Heb jij/hebt u ook een vraag?

Mogelijke vragen over onderwerpen binnen de doelstelling van De Saambinder kun jij/kunt u mailen naar ds. B. Labee of hem per post toezenden (zie colofon). Er volgt -zo mogelijk- altijd een reactie. Echter alleen als de redactie het waardevol acht voor de lezers, volgt een antwoord op jouw/uw vraag in een nummer van De Saambinder. Graag wel wat geduld. Er liggen nog tientallen vragen op een reactie te wachten.